

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.004.01.2020

P/20/014

Prof. dr hab. inż. Maria Ciechanowska
Dyrektor
Instytut Nafty i Gazu – Państwowy Instytut Badawczy
w Krakowie
ul. Lubicz 25 A, 31-503 Kraków

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/014 Gospodarka finansowa instytutów badawczych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Instytut Nafty i Gazu – Państwowy Instytut Badawczy w Krakowie, ul. Lubicz 25 A, 31-503 Kraków (dalej: Instytut lub INiG-PIB).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Prof. dr hab. inż. Maria Ciechanowska, Dyrektor od 22 października 2001 r. do chwili obecnej (dalej: Dyrektor). (akta kontroli str. 39-44)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja przychodów, w tym windykacji należności instytutu badawczego. 2. Dokonywanie wydatków, w tym regulowanie zobowiązań oraz kształtowanie wynagrodzeń. 3. Wykonywanie zadań finansowanych ze środków publicznych. 4. Działalność podstawowa instytutu badawczego.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2020 (do 30 kwietnia) z uwzględnieniem dowodów spoza tego okresu, mających istotne znaczenie dla kontrolowanej działalności.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wiesław Matras, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/77/2020 z 11 maja 2020 r. 2. Przemysław Sala, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/78/2020 z 11 maja 2020 r. (akta kontroli str. 1-4)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Instytut Nafty i Gazu – Państwowy Instytut Badawczy, prawidłowo prowadził gospodarkę finansową i realizował zadania statutowe, w tym finansowane ze środków publicznych.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Instytut miał dodatni wynik finansowy w latach 2018-2019 (odpowiednio 23 825,8 tys. zł i 2 595,6 tys. zł)³. Uzyskane przychody z działalności podstawowej z uwzględnieniem otrzymanych dotacji⁴ w tym okresie stanowiły 63,2% i 92,4% łącznej sumy przychodów.

W okresie objętym kontrolą Instytut prowadził windykację należności bez zbędnej zwłoki, zgłaszał wierzytelność do sądu oraz kierował wniosek egzekucyjny do komornika sądowego. Stwierdzona nieprawidłowość, dotycząca zaniechania przez INiG-PIB dochodzenia wierzytelności od dwóch dłużników, które umorzono (2018 r.), nie miała negatywnego wpływu na ogólną ocenę działań windykacyjne podejmowane w badanym okresie. Postępowanie w INiG-PIB przy zawieraniu umów cywilnoprawnych oraz dokumentacja związana z ich zawarciem i rozliczeniem, były zgodne z przepisami wewnętrznymi i przepisami powszechnie obowiązującego prawa. Wysokość wynagrodzenia dyrektora Instytutu, jego zastępców oraz głównego księgowego odpowiadała przepisom ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagrodzeniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi⁵ (dalej: ustawa kominowa). NIK nie wnosi uwag do rozliczania czasu i efektów pracy pracowników wykonujących pracę w zadaniowym czasie pracy. Analiza wydatków dotowanych z budżetu państwa w ramach sześciu dotacji/subwencji⁶ w latach 2018-2019 wykazała, że otrzymane środki zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem określonym w umowach oraz prawidłowo rozliczone.

W opracowanym przez Instytut *Planie Strategicznym INiG-PIB na lata 2017-2020* (dalej: *Plan Strategiczny*) uwzględniono perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej, które zostały zatwierdzone przez Radę Naukową Instytutu. Okresowa ocena pracowników naukowych i badawczo-technicznych Instytutu za lata 2017-2018 r. została przeprowadzona w 2019 r. zgodnie z regulaminem oceny przyjętym w Instytucie i uwzględniała kryteria określone w art. 44 ust. 3 *ustawy o instytutach badawczych*⁷, w tym liczbę wdrożeń wynalazków, na które Instytutowi zostały udzielone patenty. Zadania w obszarze prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych były realizowane przez Instytut w sposób skuteczny. Prace przygotowywane na zlecenie przedsiębiorstw były w większości rentowne dla Instytutu. Instytut wdrażał wynalazki, które zostały opatentowane lub zgłoszone do opatentowania. Dorobek naukowy Instytutu został potwierdzony przez 41 zgłoszeń patentowych, przy czym większość z nich znalazła zastosowanie w przemyśle. Instytut podejmował działania mające charakter przystosowywania wyników prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb praktyki oraz działania ukierunkowane na ich wdrożenie i zastosowanie w gospodarce.

Nieokreślenie przez Instytut celów operacyjnych odnoszących się do celu strategicznego zawartego w *Planie Strategicznym* w zakresie wdrażania nowych

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym zastosowano ocenę opisową.

³ Zysk netto.

⁴ Przychody z dotacji podmiotowych nie przekraczały 30% ogółu przychodów, zgodnie z kryterium określonym w programie kontroli.

⁵ Dz. U. z 2019 r. poz. 2136. Przy uwzględnieniu art. 29g tej ustawy.

⁶ Dotyczy kwoty 28 786,9 tys. zł otrzymanej w latach 2018,2019 na realizację zadań finansowanych dotacją.

⁷ Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz.U. Z 2019 r., poz. 1350 ze zm.), dalej: ustawa o instytutach badawczych.

rozwiązań technicznych i technologicznych⁸, spowodowało m.in. niewyodrębnienie źródła przychodów z prac wdrożeniowych mających charakter nadzoru autorskiego (w wysokości 760,6 tys. zł) w sprawozdaniu finansowym Instytutu (za rok 2018). Jako nierzetelne NIK ocenia niemonitorowanie poziomu wdrażania wyników badań naukowych i prac rozwojowych.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły także:

- przyjęcia w ewidencji księgowej Instytutu na koniec 2018 r. oraz 2019 r. dwóch należności w wysokości 109,2 tys. zł i 421,9 tys. zł jako zaległości, pomimo, że należności te zostały zapłacone przez kontrahentów w terminie przewidzianym w umowach;
- nieprzekazania środków z otrzymanej dotacji celowej zgodnie z umową z Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego (dalej: MNiSW) na wyodrębniony rachunek bankowy przeznaczony wyłącznie do gromadzenia, wydatkowania i rozliczania dotacji celowych otrzymanych z Ministerstwa na inwestycje związane z działalnością naukową;
- wykazania w sprawozdaniu zbiorczym o działalności badawczej i rozwojowej (B+R) za 2019 r. nieprawidłowej liczby zrealizowanych przez Instytut zgłoszeń znaków, wynalazków oraz wzorów użytkowych.

Wskazane powyżej nieprawidłowości nie wpływają na obniżenie oceny ogólnej działalności Instytutu w kontrolowanym okresie.

II. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁹ kontrolowanej działalności

Zagadnienia ogólne

Opis stanu faktycznego

Instytut jest jednostką badawczą, pracującą głównie na potrzeby polskiego przemysłu naftowego i gazowniczego. Według Statutu INiG-PIB (dalej: *Statut*) z 29 maja 2017 r. przedmiotem działalności Instytutu było prowadzenie, przygotowanie oraz wdrażanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych w dziedzinie ropy i gazu oraz pierwotnych i wtórnych nośników energii, a także surowców i produktów alternatywnych w ramach nauk przyrodniczych. Ponadto prowadzenie prac dotyczących monitoringu i zapobiegania skutkom zjawisk i wydarzeń, mogących stwarzać zagrożenie publiczne związane z działalnością przemysłu naftowego i gazowego.

(akta kontroli str. 33, 34, 71-75, 629-631, 2370)

Wprowadzony zarządzeniem Dyrektora z 11 lipca 2019 r. regulamin organizacyjny Instytutu¹⁰ był zgodny ze Statutem oraz jego faktyczną organizacją. W okresie objętym kontrolą w Instytucie obowiązywała *Polityka Rachunkowości* wprowadzona zarządzeniem Nr 48/2019 Dyrektora z dnia 13 czerwca 2019 r.¹¹ Procedury dotyczące zasad (polityki) rachunkowości uregulowane w *Polityce rachunkowości* Instytutu spełniały wymogi określone w u.o.r.¹² Instytut posiadał aktualną

⁸ W Planie Strategicznym INiG-PIB do najważniejszych celów strategicznych zaliczono m.in. *wdrażanie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych w praktyce przemysłowej, wspieranie innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw odgrywających kluczową rolę na krajowym rynku gazu i paliw ciekłych oraz wdrażania przez nie mechanizmów realizacji idei zrównoważonego rozwoju.*

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Zarządzenie nr 60/2019 Dyrektora Instytutu z dnia 11 lipca 2019 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego INiG-PIB zmieniony następnie dwoma zarządzeniami Dyrektora Instytutu nr 90/2010 oraz 8/2020.

¹¹ Polityka obowiązywała ze skutkiem od pierwszego dnia roku obrotowego, tj. od 1 stycznia 2019 r. Poprzednio obowiązywały *Zasady rachunkowości* wprowadzone na mocy zarządzenia Dyrektora nr 40/2017 z dnia 11 października 2017 r.

¹² Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2019 r. poz. 351 ze zm.), dalej u.o.r.

dokumentację systemu rachunkowości zgodnie z wymogami art. 10 u.o.r. Zakładowy plan kont stanowiący załącznik nr 1 do Polityki Rachunkowości spełniał ustalone przepisami wymagania. Instytut spełnił wymogi formalne określone w ustawie o instytutach badawczych oraz u.o.r. w zakresie sporządzania, opiniowania i przekazywania planu finansowego i sprawozdania finansowego za 2018 r. oraz 2019 r. do właściwych organów. Sprawozdania finansowe Instytutu za 2018 r. oraz 2019 r. zostały zatwierdzone przez ministra nadzorującego odpowiednio 3 lipca 2019 r.¹³ oraz 29 czerwca 2020 r.¹⁴

(akta kontroli str. 7, 33, 34, 79-194, 198, 199, 500-622, 632, 2244-2251, 2370)

OBSZAR

1. Realizacja przychodów w tym windykacji należności instytutu badawczego

Opis stanu faktycznego

1.1. Struktura przychodów Instytutu w okresie badanym obejmowała przychody pochodzące z: działalności podstawowej, dotacji oraz subwencji z budżetu państwa będących w dyspozycji MNiSW, od ministra nadzorującego oraz środki otrzymane na dofinansowanie projektów badawczych od NCBiR¹⁵ i Komisji Europejskiej. Instytut uzyskał przychody z działalności gospodarczej w tym m.in. ze sprzedaży wyników badań, patentów, praw ochronnych, licencji, środków trwałych. Na mocy porozumienia pomiędzy Instytutem a Ministerstwem Gospodarki zawartym w dniu 17 grudnia 2015 r. Instytut pełnił rolę Instytucji Wdrażającej Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 w ramach działania 7.1. *Rozwój inteligentnych systemów magazynowania, przesyłu i dystrybucji energii*¹⁶.

(akta kontroli str. 518, 555, 620, 1408-1409, 969, 1147, 1184)

Według planu finansowego Instytutu na rok:

- 2018 r. przychody zaplanowano na poziomie 55 570 tys. zł. Przychody uzyskane wynosiły 87 274,5 tys. zł (tj. o 57% były wyższe od planowanych). Wzrost przychodów wynikał głównie z uzyskania nieplanowanych przychodów ze sprzedaży środka trwałego oraz przychodów z działalności podstawowej¹⁷. Ponad 91% tej nadwyżki stanowiły przychody uzyskane ze sprzedaży środków trwałych, głównie nieruchomości. Niezaplanowane przychody dotyczyły m.in. transakcji zbycia nieruchomości na warunkach zamiany, na inną nieruchomość wraz z otrzymaniem dopłaty¹⁸. Instytut uzyskał w ww. przedmiocie zgodę Urzędu Prokuratury Rzeczypospolitej Polskiej¹⁹. Wynik uzyskany na tej transakcji to 26 443,8 tys. zł²⁰. Przychody z własne²¹ stanowiły 40 220,79 tys. zł (46,1%) z dotacji, 14 928,9 tys. zł (17,1%) oraz innej niż podstawowa²² 32 124,8 tys. zł (36,8%). W przychodach własnych, poza przychodami ze sprzedaży majątku

¹³ Postanowienie Ministra Energii nr 9/2019 o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego i podziału zysku Instytutu za 2018 r.

¹⁴ Postanowienie Ministra Aktywów Państwowych nr 2/2020 o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego i podziału zysku Instytutu za 2019 r.

¹⁵ Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w Warszawie.

¹⁶ Zadania Instytucji Wdrażającej INiG-PIB realizował w Instytucji Centrum Funduszy Europejskich dla Energetyki (dalej: Centrum FEDE).

¹⁷ Dotyczy przychodów z podstawowej działalności wykazanych w § 4 Statutu oraz rozdziale 2 regulaminu organizacyjnego Instytutu.

¹⁸ Dotyczy zamiany na rzecz PGNiG S.A. prawa użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w Warszawie w zamian za przeniesienie na rzecz Instytutu prawa własności do dwóch lokali niemieszkalnych w Warszawie za dopłatą na rzecz Instytutu.

¹⁹ Pismo z dnia 28 października 2018 r.

²⁰ Przychód ze zbycia nieruchomości pomniejszony o koszt zbycia nieruchomości.

²¹ Przechody Instytutu własne w okresie badanym dotyczyły sprzedaży wyników badań naukowych i prac rozwojowych, patentów, praw ochronnych oraz licencji na stosowanie wynalazków i wzorów użytkowych, produkcji urządzeń i aparatury oraz innej produkcji i usług.

²² Dotyczy przychodów m.in. ze sprzedaży środków trwałych, dzierżawy i najmu, lokat i dywidend, odpisów aktualizacyjnych, otrzymanych odszkodowań, kar umownych.

odnotowano również przekroczenie planu w zakresie uzyskanych przychodów z działalności (B+R²³) oraz z pozostałej działalności. Zwiększenie tych przychodów wynikało z pozyskania większej ilości zleceń z przemysłu. Znaczną część wartości uzyskanych dotacji, stanowiła dotacja statutowa. Jej wysokość była zbliżona do wielkości planowanej.

- 2019 r. przychody zaplanowano na poziomie 57 051,2 tys. zł. Przychody uzyskane wynosiły 65 593,2 tys. zł (tj. o 14,9% były wyższe od planowanych). Wzrost przychodów wynikał głównie z uzyskania nieplanowanych przychodów z działalności podstawowej (13 324,1 tys. zł). Przychody własne stanowiły 42 717,08 tys. zł (65,2%), z dotacji, 17 862,8 tys. zł (27,2%) oraz innej niż podstawowa 5 013,3 tys. zł (7,6%). Przychody własne były wyższe niż zaplanowane. Zwiększenie wartości tych przychodów, w stosunku do zakładanego poziomu, wynikało z pozyskania większej ilości zleceń z przemysłu. Dotyczyły między innymi przychodów z tytułu wykonywanych usług o charakterze badań i analiz technicznych oraz przychodów ze sprzedaży wyrobów wytworzonych w ramach produkcji doświadczalnej i małotonażowej. Pozostała wartość tej pozycji stanowiły przychody z działalności certyfikacyjnej, normalizacyjnej oraz organizowanych przez Instytut szkoleń i konferencji a także pozostałe przychody operacyjne, w których ujęto przychody z najmu, przychody z dotacji inwestycyjnych oraz przychody finansowe.
- 2020 r. przychody zaplanowano na poziomie 62 151,50 tys. zł. Do dnia 30 kwietnia 2020 r. przychody wyniosły 12 310,3 tys. zł, co stanowiło 19,8% planu. Z tego przychody z własne stanowiły 10 404,9 tys. zł (84,5%) z dotacji 424,2 tys. zł (3,5%) oraz innej niż podstawowa 1 481,2 tys. zł (12%).
(akta kontroli str. 72, 83, 329-336, 538, 550, 710-715, 969-977, 1176-1181, 1351, 1356, 1359, 1364, 1801)

Dyrektor wyjaśniła, m.in., że Instytut w latach 2018, 2019 uzyskał niższe od zakładanych przychody z tytułu dotacji na realizację projektów badawczych na poziomie 22% oraz 24,8% planu. Było to spowodowane zakończeniem kilkuletnich projektów, realizowanych w poprzednich latach oraz brakiem pozyskania dofinansowania nowych projektów, pomimo aktywnego uczestnictwa Instytutu w licznych konkursach. Jak również przesunięciem terminów rozpoczęcia realizacji projektów badawczych, uzyskanych na skutek wygranych konkursów, w związku z opóźnieniem w podpisywaniu umów ze strony podmiotów finansujących. W dalszej części wyjaśnień podała, że w czasie sporządzania planu finansowego, Instytut nie posiadał żadnych gwarancji co do uzyskania jakichkolwiek przychodów. Plany przychodów Instytutu w znacznej części są szacowane w oparciu o wielkości uzyskane z lat ubiegłych, z zachowaniem zasady ostrożności. Przykładowo nadwyżka przychodów w działalności podstawowej w stosunku zakładanej za 2018 r. wynosiła 7 420,8 tys. zł a za 2019 r. 13 324,1 tys. zł, co stanowiło wzrost o 22% i 45,3% w stosunku do zakładanej wielkości.

(akta kontroli str. 1568, 1569, 1799, 1800-1802)

1.2. Zasilenie budżetu Instytutu w latach 2018-2019 środkami pochodzącymi z dotacji z budżetu państwa odnosiło się do 10 zadań (otrzymano 32 836,2 tys. zł/ wykorzystano 32 647,8 tys. zł), tj.:

- a) w 2018 r. sześciu zadań, w tym:
  - decyzją MNiSW z 6 sierpnia 2018 r.²⁴ przyznano dotację celową w wysokości 193,6 tys. zł na finansowanie kosztów rozbudowy infrastruktury informatycznej nauki stanowiącej dużą lub strategiczną infrastrukturę badawczą pn. *Rozbudowa*

²³ Działalność badawczo-rozwojowa.

²⁴ Nr 6917/II-LAN/SN/2018.

- infrastruktury informatycznej INiG-PIB. Środki dotacji zostały wykorzystane w pełnej wysokości;*
- decyzją MNiSW z 6 sierpnia 2018 r.²⁵ przyznano dotację celową w wysokości 1 003 tys. zł na finansowanie kosztów zakupu, wytworzenia lub rozbudowy aparatury naukowo-badawczej stanowiącej dużą lub strategiczną infrastrukturę badawczą pn. *Unikatowy, przewoźny tomograf rentgenowski zoptymalizowany do badania skał, gwarantujący uzyskanie wysokiej jakości szczegółowego obrazu sedymentologicznego i strukturalnego rdzenia wiertniczego zarówno w warunkach laboratoryjnych jak i polowych.* Środki dotacji zostały wykorzystane w pełnej wysokości;
  - dotacji podmiotowej przyznanej przez MNiSW 26 czerwca 2018 r.²⁶ w wysokości 10 862,5 tys. zł na utrzymanie potencjału badawczego (dalej: dotacji bazowej) Środki dotacji zostały wykorzystane w wysokości 10 367,2 tys. zł. Niewykorzystana kwota 495,23 tys. zł została wydatkowana na prawach subwencji w 2019 r.;
  - dotacji celowej przyznanej przez MNiSW 10 lipca 2018 r.²⁷ w wysokości 93 tys. zł na prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich. Środki dotacji zostały wykorzystane w wysokości 92,9 tys. zł. Niewykorzystana kwota 0,1 tys. zł została wydatkowana na prawach subwencji w 2019 r.;
  - dotacji celowej przyznanej przez MNiSW na finansowanie wynagrodzeń z pochodnymi pracowników²⁸ Instytucji Wdrażającej POiŚ 2014-2020 w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 (dalej POliŚ) z 7 maja 2018 r.; w wysokości 4 290,0 tys. zł. Zmienionej następnie do wysokości 3 743 tys. zł (aneks nr 1 z 29 listopada 2018 r.). Środki finansowe wypłacane w ramach dotacji mogły być przeznaczone na premie motywacyjne dla pracowników realizujących zadania Instytucji Wdrażającej dla POliŚ. Wysokość otrzymanej dotacji celowej była niższa w stosunku do wartości przyznanej o 24,8 tys. zł (3 718 tys. zł). Wynikało to z faktu nierozliczania w raportach okresowych składanych przez Instytut do ME pracowników przebywających na zwolnieniach chorobowych, urlopach macierzyńskich/rodzicielskich. Środki dotacji zostały wykorzystane w wysokości 3 633,1 tys. zł. Zwrotu niewykorzystanych środków dotacji w wysokości 84,9 tys. zł oraz odsetek z tytułu oprocentowania w wysokości 1 tys. zł dokonano 8 stycznia 2019 r. na rachunek bankowy Ministerstwa Aktywów Państwowych;
  - dotacji celowej przyznanej przez MNiSW²⁹ 20 lipca 2018 r. na sfinansowanie wydatków poniesionych w 2018 r. przez Instytut, wynikających z pełnienia roli Instytucji Wdrażającej, które nie mogą zostać objęte umową o dofinansowaniu Planu działań pomocy technicznej na lata 2017-2018, tj. wydatków niekwalifikowalnych, m.in. wynagrodzeń osobowych, odpisu na ZFŚS, nagród jubileuszowych, badań okresowych pracowników; wysokość dotacji wyniosła 135 tys. zł. Środki dotacji zostały wykorzystane w wysokości 121,5 tys. zł. Zwrotu niewykorzystanych środków dotacji w wysokości 13,5 tys. zł oraz odsetek z tytułu oprocentowania w wysokości 0,9 tys. zł dokonano 8 stycznia 2019 r. na rachunek bankowy Ministerstwa Aktywów Państwowych.

b) w 2019 r. czterech zadań, w tym:

---

²⁵ Nr 6914/IA/SN/2018.

²⁶ Informacja MNiSW nr 202014/E-271/S/2018.

²⁷ Informacja MNiSW nr 202014/E-271/M/2018.

²⁸ Umowa dotacji celowej Nr 10/III/P/15095/2008/18/POPT/DFE.

²⁹ Umowa dotacji celowej Nr 16/III/P/15095/2830/18/POIS/DFE.

- dotacji celowej przyznanej przez MNiSW 20 września 2019 r.³⁰ w wysokości 1 292 tys. zł (na 2019 r.) na realizację inwestycji związanej z działalnością naukową na zakup, pn. *Unikatowe, modułowe stanowisko o badania nowych, proekologicznych paliw silnikowych*. Środki dotacji zostały wykorzystane w pełnej wysokości;
- subwencji w wysokości 11 171,3 tys. zł na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego³¹; Środki dotacji zostały wykorzystane w wysokości 11 666,7 tys. zł (w tym 495,39 tys. zł otrzymane w 2018 r. na działalność statutową oraz dotacji dla młodych);
- dotacji celowej przyznanej przez Ministra Energii (dalej: ME) 7 maja 2019 r.³² w wysokości 4 200 tys. zł na premie motywacyjne dla pracowników realizujących zadania Instytucji Wdrażającej dla POIiŚ. Zmienionej następnie do wysokości 4 345 tys. zł (aneks nr 1 z 16 lipca 2019 r.). Wysokość otrzymanej dotacji celowej była niższa w stosunku do wartości przyznanej o 80,5 tys. zł. Wynikało to z faktu nierozliczania w raportach okresowych składanych przez Instytut do ME pracowników przebywających na zwolnieniach chorobowych, urlopach macierzyńskich/ rodzicielskich. Z otrzymanej kwoty 4 264,6 tys. zł wykorzystano 4 179,8 tys. zł. Zwrotu niewykorzystanych środków dotacji w wysokości 84,8 tys. zł oraz odsetek z tytułu oprocentowania w wysokości 1 tys. zł dokonano 8 stycznia 2020 r. na rachunek bankowy Ministerstwa Aktywów Państwowych.
- dotacji celowej przyznanej przez ME 2 sierpnia 2019 r.³³ w wysokości 103 tys. zł na sfinansowanie wydatków poniesionych w okresie od dnia 1 stycznia 2019 r. do dnia 31 grudnia 2019 r. związanych z realizacją zadań wynikających z pełnienia roli Instytucji Wdrażającej POIiŚ. Środki dotacji zostały wykorzystane w wysokości 97,7 tys. zł. Zwrotu niewykorzystanych środków dotacji w wysokości 5,3 tys. zł oraz odsetek z tytułu oprocentowania w wysokości 0,2 tys. zł dokonano 8 stycznia 2020 r. na rachunek bankowy Ministerstwa Aktywów Państwowych.

(akta kontroli str. 716-918, 980-983, 1136, 1148, 1586, 1818, 1819)

Dyrektor wyjaśniła, że ww. niewykorzystane środki dotacji celowych z lat 2018, 2019 dot. umów:

- zawieranych na podstawie wkładów do sektorowych wniosków o dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 (dalej: PO PT) dotyczących finansowania wynagrodzeń pracowników zaangażowanych we wdrażanie POIiŚ 2014-2020 przygotowanych w grudniu na rok kolejny. Wydatki rozliczane były na podstawie raportów okresowych składanych kwartalnie do Instytucji Pośredniczącej (w tym zaliczki na IV kwartał). W związku z powyższym kwoty wskazane we wnioskach, a co za tym idzie w umowach dotacji celowych to środki zaplanowane na wypłatę wynagrodzeń, które stanowiły prognozę wydatków w roku. Wysokość niewykorzystanych kwot dotacji wynikała m.in. z faktu iż pracownicy przebywali na zwolnieniach chorobowych, urlopach macierzyńskich/ rodzicielskich;
- zawieranych na wydatki niekwalifikowalne w ramach PT POIiŚ 2014-2020. Wydatki te sporządzone były na podstawie planów obejmujących wynagrodzenia pracowników, odpisy na ZFSS, nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalno-rentowe pracowników. W wymienionych planach założono m.in. wyższe kwoty na wynagrodzenia pracowników uwzględniając wzrost wynagrodzeń/ zmianę wysokości premii.

³⁰ Umowa dotacji celowej Nr 7030/JA/SN/2019.

³¹ Załącznik do Komunikatu MNiSW z dnia 29 kwietnia 2019 r. o wysokości subwencji ze środków finansowych na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego przyznanych na rok 2019 (lp. 118).

³² Umowa dotacji celowej nr 16/II/15095/2008/19/POPT/DFE.

³³ Umowa dotacji celowej nr 22/II/P/15095/2830/19/POIS/DFE.

(akta kontroli str. 2023, 2296, 2297)

Dwie ww. dotacje celowe otrzymane przez Instytut w 2018 r.³⁴, tj. na finansowanie wynagrodzeń z pochodnymi pracowników Instytucji Wdrażającej oraz na sfinansowanie wydatków poniesionych w 2018 r. przez Instytut, wynikających z pełnienia roli Instytucji Wdrażającej zostały objęte kontrolą NIK w 2019 r. w ramach kontroli *Wykonania budżetu państwa w 2018 r.*³⁵ W skierowanym do Dyrektora Wystąpieniu Pokontrolnym NIK (z 19 marca 2019 r.) sformułowano wniosek dotyczący kontynuowania działań w celu prawidłowego naliczania wynagrodzeń dla pracowników Centrum FEDE³⁶. Instytut dokonał modyfikacji programu płacowego poprzez dostosowanie modułu płacowego do rozliczania wynagrodzeń w ramach projektu unijnego w proporcji do przypisanego wymiaru etatu.

(akta kontroli str. 87, 131, 632, 635, 660-662, 1324, 2349-2358, 2381-2385)

Na próbie dwóch dotacji celowych³⁷ sprawdzono spełnienie przez Instytut warunków merytorycznych i formalnych do ich otrzymania, tj.:

- dotacja celowa na 2019 r. otrzymana od MNiSW na realizację inwestycji *Unikatowe modułowe stanowisko do badania nowych proekologicznych paliw silnikowych*. W piśmie MNiSW z 23 sierpnia 2019 r.³⁸ poinformowano o rozpatrzeniu wniosku Instytutu (z 30 sierpnia 2018 r.) i przyznaniu dotacji celowej w wysokości 1 292 tys. zł na realizację przedmiotowej inwestycji. Ogółem wartość kosztorysową inwestycji określono na kwotę 1 615 tys. zł (z tego 323 tys. zł, tj. 20% środki własne).

Według złożonego do MNiSW wniosku o przyznanie środków finansowych na zakup aparatury naukowo-badawczej na 2019 r.³⁹ celem zakupu było stworzenie w istniejącej hamowni silnikowej Instytutu, unikatowego modułowego stanowiska do badania i rozwoju proekologicznych paliw silnikowych.

Przedmiotowy wniosek spełniał wymogi merytoryczne i formalne, o których mowa w § 4 i § 8 ust 2 rozporządzenia MNiSW z dnia 14 marca 2019 r. w sprawie przyznania, rozliczenia i przekazywania środków finansowych na realizację inwestycji związanych z kształceniem oraz działalnością naukową⁴⁰.

(akta kontroli str. 856-899, 1326-1330)

- dotacja celowa na 2019 r. otrzymana od ME na sfinansowanie wynagrodzeń wraz z pochodnymi pracowników Instytucji Wdrażającej POiŚ 2014-2020 w ramach POPT⁴¹.

ME zwróciło się do INiG-PIB⁴² o przekazanie wkładu do sektorowego wniosku o dofinansowanie⁴³. Instytut przekazał do ME wkład do wniosku 20 grudnia 2018 r. następnie jego aktualizację 18 kwietnia 2019 r. W złożonym wniosku o dofinansowanie 32 etatów pracowników zaangażowanych w ramach POPT w wysokości 4 345 tys. zł⁴⁴ uwzględniono zgodnie z założeniami merytorycznymi i

³⁴ Umowy dotacji o Nr 10/II/P/15095/2008/18/POPT/DFE i Nr 16/II/P/15095/2830/18/POIS/DFE.

³⁵ P/19/001 – LKR.410.001.11.2019.

³⁶ Centrum Funduszy Europejskich dla Energetyki – komórka organizacyjna Instytutu.

³⁷ Dobór celowy wg. kryterium najwyższej wartości.

³⁸ Informacja nr 7030/IA/SN/2019.

³⁹ Wniosek o przyznanie środków finansowych na zakup aparatury naukowo-badawczej stanowiącej dużą infrastrukturę badawczą na rok 2019.

⁴⁰ Dz. U. z 2019 r. poz. 533 ze zm.

⁴¹ Na mocy zawartej umowy z Ministrem Gospodarki (18 grudnia 2014 r.) o nr 3/MG-ING-PIB/2014 w sprawie systemu realizacji POiŚ (zmienionej trzema aneksami), INiG-PIB powierzono realizację zadań *Instytucji Wdrażającej* w ramach działania 7.1. *Rozwój inteligentnych systemów magazynowania, przesyłu i dystrybucji energii*.

⁴² Instytucji Wdrażającej.

⁴³ Wniosek o dofinansowanie sektora energetyka w ramach POPT na 2019 r.

⁴⁴ Wartość wydatków kwalifikowalnych.

formalnymi⁴⁵ m.in. składniki wynagrodzeń rozliczane w ramach projektu,⁴⁶ harmonogram płatności i harmonogram finansowania wynagrodzeń.

(akta kontroli str. 903, 1184-1256, 1331-1343)

1.3. Według stanu na 1 stycznia 2019 r. łączne należności INiG-PIB wyniosły 14 470,7 tys. zł w tym zaległości 2 063,3 tys. zł. Do dnia 31 grudnia 2019 r. należności uległy zwiększeniu do 16 683,4 tys. zł, natomiast zaległości pozostały na poziomie roku ubiegłego i wynosiły 2 058 tys. zł. Na dzień 30 kwietnia 2020 r. należności wyniosły 5 468,2 tys. zł, a zaległości 1 339,4 tys. zł.

Stan zaległości krótkoterminowych (od trzech miesięcy do roku) na dzień 1 stycznia 2019 r. wynosił 133,7 tys. zł, zaległości długoterminowych (powyżej roku) 579 tys. zł. W porównaniu do roku ubiegłego na koniec 2019 r. zaległości krótkoterminowe zmniejszyły się do kwoty 79,4 tys. zł, natomiast zaległości długoterminowe pozostały na poziomie roku ubiegłego 575 tys. zł. Na dzień 30 kwietnia 2020 r. zaległości krótkoterminowe wyniosły 147,2 tys. zł a zaległości długoterminowe stanowiły 552,4 tys. zł.

(akta kontroli str. 984-1014)

Dyrektor wyjaśniła, że kontrola terminowości płatności należności jest realizowana przez dział księgowości Instytutu. Weryfikacja płatności prowadzona jest na podstawie danych z systemu księgowego. W przypadku gdy należność nie została uregulowana w terminie, pracownik działu księgowości informuje kontrahenta o upływie terminu płatności telefonicznie. W przypadku braku skuteczności takiego działania, podejmowane są kolejne kontakty telefoniczne lub e – mail, których celem jest przypomnienie o konieczności zapłaty, przypomnienie numeru rachunku bankowego, na który ma zostać uiszczona i ewentualnie, w razie zastrzeżeń, prośba o kontakt. Na podstawie wydruku z systemu księgowego *Stany płatności* sporządzane są także wykazy zaległych płatności, które są następnie wysyłane do kierowników zakładów merytorycznych, celem ich interwencji u osób zamawiających usługę. Kolejnym krokiem, mającym na celu odzyskanie należności Instytutu jest wysłanie do kontrahenta wezwania do zapłaty oraz dalsze monity telefoniczne/ mailowe. Jeśli kontrahent nie reaguje na monity oraz wezwania do zapłaty a także nie dokonuje płatności, pracownik działu księgowości przekazuje sprawę do działu prawnego. Radca prawny po dokonaniu analizy dokumentów podejmuje dalsze działania, mające na celu wyegzekwowanie zapłaty należności. W przypadku braku skuteczności polubownego wyegzekwowania zapłaty należności, sprawa jest kierowana na drogę postępowania sądowego.

(akta kontroli str. 98, 99, 131, 1136, 1148, 1149)

W dalszej części Dyrektor oraz radca prawny Instytutu wyjaśnili, że INiG-PIB nie posiada pisemnej procedury postępowania z windykacją przedterminowych należności i ich umarzaniem. Niemniej w Instytucie obowiązują niesformalizowane zasady postępowania w tym zakresie. Umorzenie wierzytelności następuje każdorazowo na podstawie pisemnej decyzji Dyrektora, po uprzednim zaopiniowaniu sprawy przez radcę prawnego (niezależnie od wartości wierzytelności). Odroczenie lub rozkładanie na raty wierzytelności następuje na podstawie wniosku dłużnika, zaakceptowanego przez Dyrektora.

(akta kontroli str. 7, 632, 634, 638)

Szczegółowym badaniem objęto pięć największych kwotowo zaległości z okresu objętego kontrolą⁴⁷ (należności po upływie terminu zapłaty) wykazane w systemie księgowym Instytutu⁴⁸ ogółem w wysokości 718,2 tys. zł, stwierdzono, że:

⁴⁵ Według wzoru wkładu wniosku o dofinansowanie w ramach POPT w sektorze energetyka na rok 2019.

⁴⁶ We wniosku uwzględniono składniki wynagrodzenia, tj. placę zasadniczą, dodatek stażowy, dodatek funkcyjny, premię zadaniową, premię specjalną, premię za efektywność, premię z okazji Dnia Górnika, motywacyjną premię roczną.

- dla dwóch należności (w wysokości 531,1 tys. zł) ustalono terminy wymagalności w systemie księgowym Instytutu na 27 grudnia 2018 r. (fakt. nr 72/12/18)⁴⁹ oraz 30 grudnia 2019 r. (fakt. nr 132/11/19)⁵⁰, w odniesieniu do daty wystawienia faktury a nie daty jej otrzymania przez kontrahenta. Faktycznie zaległości nie wystąpiły.

Z przedstawionych dokumentów wynikało, że dla fakt. 72/12/18 jako termin jej płatności podano 14 dni od daty otrzymania. W systemie księgowym Instytutu termin płatności tej faktury ustalono na 27 grudnia 2018 r., pomimo iż zgodnie z umową z kontrahentem termin jej płatności winien wynosić 30 dni od dnia doręczenia⁵¹. Natomiast dla fakt. nr 132/11/19 w systemie księgowym termin płatności ustalono na 30 grudnia 2019 r. Według umowy kontrahent był zobowiązany do jej płatności w terminie 30 dni dnia doręczenia⁵². Ww. faktury zostały zapłacone przez kontrahentów 15 stycznia 2019 r. oraz 7 stycznia 2020 r. w terminie przewidzianym w umowach.

- zaległość faktury⁵³ w wysokości 22,1 tys. zł została spłacona przez dłużnika w terminie 14 dni od dnia wystąpienia terminu wymagalności. Zgodnie z Polityką Rachunkowości Instytutu odsetki od nieterminowo zapłaconych należności nalicza się w sytuacji, gdy ich wartość przekracza 100 zł. W ww. przypadku wartość możliwych do naliczenia odsetek wyniosła 59,4 zł.

Z treści wyjaśnień Dyrektora Instytutu wynika, że firma jest wieloletnim kontrahentem Instytutu, z którym zawierane są umowy o dużej wartości. Ze względu na dotychczas dobrą współpracę Instytut nie naliczył w ww. przypadku odsetek od nieterminowej płatności;

- w sprawie zaległości dot. dwóch faktur⁵⁴ ogółem w wysokości 165 tys. zł Instytut na bieżąco podejmował działania zmierzające do skłonienia dłużnika do wykonania obowiązku zapłaty poprzez wysyłanie wezwań do zapłaty oraz naliczenie odsetek od przekroczonych terminów płatności. Zgłoszono ww. wierzytelności do sądu w postępowaniu upadłościowym. Instytut na bieżąco monitorował wpisy do Monitora Sądowego i Gospodarczego dot. upadłości dłużnika oraz utrzymuje kontakt z syndykiem.

(akta kontroli str. 33, 34, 1780-1782, 1792-1794, 2137-2139, 2141, 2144, 2145, 2150-2243, 2298, 2344-2348)

W okresie badanym Instytut umorzył należności ogółem na kwotę 50,2 tys. zł. Z tego w 2018 r. należności umorzone stanowiły kwotę 18,4 tys. zł⁵⁵ (w tym 4,2 tys. zł⁵⁶ należności przedawnione), w 2019 r. kwotę 11,4 tys. zł⁵⁷ oraz do 30 kwietnia 2020 r. kwotę 20,4 tys. zł⁵⁸. Należności umorzone/przedawnione Instytutu zgodnie z ZPK⁵⁹ zostały spisane z ewidencji księgowej prowadzonej do konta rozrachunki z odbiorcami (dokonano odpisów aktualizujących wartość należności).

(akta kontroli str. 33, 34, 1015-1018, 1572, 1573, 2116-2120)

⁴⁷ Badanie dotyczyło próby pięciu zaległości (należności po upływie terminu zapłaty), dot. 1. fakt. nr 132/11/19 z 29 listopada 2019 r. na kwotę 421,9 tys. zł. 2. fakt. nr FV 1724 z 19 grudnia 2012 r. na kwotę 94,5 tys. zł. 3. fakt. nr FV 452 z 24 kwietnia 2013 r. na kwotę 70,5 tys. zł. 4. fakt. nr 72/12/18 z 13 grudnia 2018 r. na kwotę 109,2 tys. zł. 5. fakt. nr 49/W/ 11/18 z 10 grudnia 2018 r. na kwotę 22,1 tys. zł.

⁴⁸ System Cogisoft.

⁴⁹ Faktura na kwotę 109,2 tys. zł.

⁵⁰ Faktura na kwotę 421,9 tys. zł.

⁵¹ § 7 ust. 7.12 Umowy.

⁵² § 6 ust. 5 Umowy.

⁵³ Fakt nr 49/W/ 11/18.

⁵⁴ Dot. fakt. nr FV 1724; fakt. nr FV 452.

⁵⁵ Dotyczy 43 kontrahentów.

⁵⁶ Dotyczy 2 kontrahentów.

⁵⁷ Dotyczy 16 kontrahentów.

⁵⁸ Dotyczy 2 kontrahentów.

⁵⁹ Zakładowy Plan Kont.

Kontrola czterech należności umorzonych⁶⁰ ogółem na kwotę 7,7 tys. zł wykazała, że Instytut w każdym ww. przypadku dochodził należności bez zbędnej zwłoki, zgłaszał wierzytelność do sądu oraz skierował wnioski egzekucyjne do komornika sądowego. W przypadku jednej sprawy skierowano skargę na czynności komornika sądowego. Pomimo działań Instytutu prowadzone postępowania egzekucyjne okazały się bezskuteczne. Radca prawny Instytutu po dokonaniu analizy dokumentów w każdej ze spraw wydał opinie prawną rekomendując umorzenie wierzytelności. Dyrektor Instytutu pisemnie zaakceptowała umorzenie tych wierzytelności.

(akta kontroli str. 1015, 1017, 1783-1788, 2121-2128)

Instytut rozłożył na raty w okresie badanym płatności ogółem w wysokości 51 tys. zł za przeprowadzenie kontroli warunków organizacyjno-technicznych w ramach nadzoru nad certyfikatem oraz badań technicznych. Rozłożenie na raty ww. wierzytelności nastąpiło na podstawie wniosku dłużnika po uprzedniej akceptacji Dyrektora.

(akta kontroli str. 1020-1033)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W ewidencji księgowej Instytutu jako zaległości wykazano dwie należności, w terminie wymagalności na dzień 27 grudnia 2018 r. w wysokości 109,2 tys. zł⁶¹ oraz 30 grudnia 2019 r. w wysokości 421,9 tys. zł⁶². Pomimo, że kolejno na dzień 1 stycznia 2019 r. oraz 31 grudnia 2019 r. przedmiotowe należności były niewymagalne. Należności te zostały zapłacone przez kontrahentów 15 stycznia 2019 r. oraz 7 stycznia 2020 r. w terminie przewidzianym w umowach.

(akta kontroli str. 987, 989, 1780, 1792, 1794, 2024, 2298, 2146, 2137, 2138, 2149, 2144, 2150-2205, 2344-2348).

Według wyjaśnień głównej księgowej Instytutu oraz pracownika działu księgowości Instytutu⁶³, należności wprowadzane były do systemu księgowego wraz z terminem płatności liczoną od daty wystawienia faktury. W tym przypadku terminy płatności nie były weryfikowane z warunkami przewidzianymi w umowie w zakresie terminu płatności oraz odbioru dokumentu przez kontrahenta. W trakcie kontroli NIK poczyniono w Instytucie ustalenia o charakterze organizacyjnym, których wdrożenie zapewni pełną kontrolę na ustaleniu właściwych terminów płatności oraz ich weryfikację w systemie księgowym. Przeprowadzono wstępne rozmowy z dostawcą systemu księgowego, dotyczące oczekiwań modyfikacji systemu. Na koniec bieżącego roku, stan należności będzie prawidłowo ujęty w systemie księgowym.

(akta kontroli str. 2146-2149, 2371-2376)

2. Kontrola należności, które uległy przedawnieniu w Instytucie w 2018 r., wykazała, że w przypadku dłużnika, po uzyskaniu sądowego nakazu zapłaty zaległości z 2000 r. na kwotę 3,8 tys. zł⁶⁴ nie podjęto czynności polegających na wystąpieniu do komornika z wnioskiem o wszczęcie egzekucji. Także zaległości innego dłużnika, którego należności z lat 2015-2016 umorzono w 2018 r.

⁶⁰ Dotyczy fakt. nr 909 z 30 czerwca 2014 r. na kwotę 4,2 tys. zł, fakt. nr 980 z 21 grudnia 2005 r. na kwotę 1,3 tys. zł, fakt nr 3/01/16 z 8 stycznia 2016 r. na kwotę 1,1 tys. zł, fakt nr 41/01/16 z 18 stycznia na kwotę 1,1 tys. zł.

⁶¹ Fakt. nr 72/12/18.

⁶² Fakt. nr 132/11/19.

⁶³ Według karty stanowiskowej pracy do zadań pracownika działu księgowości Instytutu należała dekretycja i księgowanie faktur sprzedaży oraz kontrola nad terminowością płatności należności.

⁶⁴ W opinii radcy prawnego z 23 lipca 2018 r. oraz wezwaniu do zapłaty z 23 maja 2006 r. podano, że nakaz zapłaty wydano w 3 grudnia 2002 r. (Sygn. akt GNC7467/02/S).

w wysokości 0,4 tys. zł, nie skierowano sprawy na drogę postępowania sądowego.

W opiniach prawych z 29 maja 2018 r., 23 lipca 2018 r. oraz 24 września 2018 r. sporządzonych dla tych wierzytelności przez radcę prawnego Instytutu, tj. wierzytelności z 2000 r. (3,8 tys. zł) oraz wierzytelności z lat 2015/2016 (0,4 tys. zł) stwierdzono, że czynności polegające na sądowym wyegzekwowaniu należności przysługującej Instytutowi powinny zostać rozpoczęte we wcześniejszym terminie. Przedawnienie roszczeń nastąpiło na skutek upływu określonego prawnie czasu i braku podejmowanych czynności prawnych. Dyrektor Instytutu pisemnie zaakceptowała umorzenie ww. wierzytelności.

(akta kontroli str. 1016, 1788-1791, 2024, 2119, 2120, 2129-2136, 2140, 2142, 2143, 2260-2276)

Dyrektor, radca prawny Instytutu⁶⁵ oraz pracownik działu księgowości Instytutu⁶⁶ wyjaśnili, że:

- wierzytelność w wysokości 3,8 tys. zł (z 2000 r.), przysługiwała Instytutowi Technologii Nafty (dalej ITN), który został włączony do Instytutu w 2008 r. Wówczas też przekazano tę sprawę do radcy prawnego Instytutu, który nie posiada na dzień dzisiejszy i nie posiadał też według stanu na dzień sporządzania opinii z 2018 r. pełnej dokumentacji sprawy. Nie jest możliwe precyzyjne wskazanie daty przedawnienia, gdyż nie jest znana data uprawomocnienia się nakazu zapłaty z dnia 3 grudnia 2002 r. Zakładając, iż okres przedawnienia nie został przerwany przez złożenie wniosku egzekucyjnego (co z uwagi na brak dokumentacji sprawy zarówno trudno stwierdzić jak i wykluczyć), termin przedawnienia ww. wierzytelności minął z końcem 2012 r. lub początkiem 2013 r. W związku z tym, nie można ani z całą pewnością stwierdzić, że postępowanie egzekucyjne nie było prowadzone, ani, że strony nie prowadziły żadnych negocjacji w sprawie zmierzających do zaspokojenia wierzytelności. W 2018 r. nie można już było złożyć wniosku egzekucyjnego ze względu na prawdopodobny upływ terminu przedawnienia. Jednocześnie, mając na uwadze, że wierzytelność ta pierwotnie przysługiwała innemu podmiotowi, a obecnie nie dysponujemy pełną dokumentacją ww. sprawy trudno jest obecnie wskazać, z jakich przyczyn nie złożono wniosku w wszczęcie egzekucji;
- w sprawie wierzytelności w wysokości 0,4 tys. zł termin przedawnienia minął w przypadku faktury z 2 października 2015 r. z końcem października/listopad 2017 r. a faktury z 5 stycznia 2016 r. z końcem stycznia/luty 2018 r. Firma złożyła 31 maja 2016 r. reklamację na przedsądowe wezwanie do zapłaty (18 maja 2016 r.). Reklamacja dotyczyła wniesienia opłat stałych za uczestnictwo w systemie KZR ING (system certyfikacji zrównoważonej produkcji biopaliw i biopłynów). Reklamacja ta w ocenie Instytutu, była zasadna i powinna być uwzględniona. W konsekwencji ewentualne powództwo przeciwko firmie byłoby niezasadne i mogłoby zostać oddalone. Niezależnie od powyższego, kwota łącznej zaległości była na tyle niska, że nieracjonalne byłoby postępowanie w tej sprawie.

(akta kontroli str. 131, 1788-1791, 2129-2131, 2140, 2142, 2143, 2146-2149, 2280-2282, 2319)

Główna Księgowa INiG-PIB wyjaśniła, że Instytut (w trakcie kontroli NIK) rozpoczął prace nad opracowaniem procedury windykacji należności. Celem procedury jest

⁶⁵ Według karty stanowiska pracy bezpośredni przełożony dla komórki radców prawnych.

⁶⁶ Według karty stanowiska pracy pracownik prowadził rejestr zadłużeń z tytułu niezapłaconych należności oraz windykację należności, w tym kontrolę nad terminowym płaceniem należności.

ujednoczenie i uporządkowanie czynności związanych z monitorowaniem terminowości regulowania wierzytelności i działań windykacyjnych.

(akta kontroli str. 2380)

Zdaniem NIK, zaniechanie dochodzenia wierzytelności w wysokości 3,8 tys. zł przed upływem przedawnienia roszczenia na skutek upływu określonego prawnie czasu była działaniem niegospodarnym. W kontekście ustaleń NIK należy stwierdzić, że pracownicy Instytutu nie potrafili wskazać jednoznacznie przyczyn bezczynności Instytutu w dochodzeniu swoich praw. W odniesieniu do wierzytelności w wysokości 0,4 tys. zł nie można mówić o uwzględnieniu przez Instytut reklamacji firmy skoro Instytut poza wysłaniem przedsądowego wezwania do zapłaty (18 maja 2016 r.), co wynika z przedstawionej do kontroli dokumentacji, nie podjął w tym zakresie żadnych działań.

(akta kontroli str. 1788-1789, 2129-2136, 2140-2143, 2260-2267)

OCENA CZĄSTKOWA

Przychody z działalności podstawowej wraz z dotacjami stanowiły większość przychodów. Dotacje podmiotowe udzielone Instytutowi spełniały wymogi formalne. Instytut należycie realizował przychody. Windykację należności prowadzono bez zbędnej zwłoki. Stwierdzona nieprawidłowość, dotycząca zaniechania dochodzenia wierzytelności od dwóch dłużników nie miała zasadniczego wpływu realizację w tym obszarze działalności. W ocenie NIK, brak wewnętrznych uregulowań w Instytucie dotyczących postępowania z windykacją przedterminowych należności i ich umarzaniem, mógł się przyczynić do przedawnienia roszczeń na skutek upływu określonego prawnie czasu.

OBSZAR

2. Wydatki, w tym regulowanie zobowiązań oraz kształtowanie wynagrodzeń

Opis stanu faktycznego

2.1. Według planu finansowego Instytutu na:

– 2018 r. koszty zaplanowano na poziomie 54 933,4 tys. zł. Limit kosztów został przekroczony do 60 377 tys. zł (tj. o 9,9% wyższy od planowanych). Koszty wynagrodzeń wraz z naliczonymi składkami stanowiły 33 613,9 tys. zł (tj. 95,6% planu) a koszty majątkowe 4 780 tys. zł (95% planu). Koszty wynagrodzeń oraz ubezpieczeń społecznych w części finansowanej przez pracodawcę były niższe od planowanego poziomu. Podstawowy wpływ na spadek tych kosztów miała decyzja dyrekcji Instytutu o braku wypłaty w 2018 r. motywacyjnej premii rocznej dla pracowników, związana z uzyskaniem przez Instytut bardzo niskiego poziomu wyniku finansowego za 2017 r. Przekroczenia planu kosztów było związane z uzyskaniem wyższej wartości przychodów niż zaplanowano⁶⁷.

Wydatki majątkowe wyniosły ogółem 21 450,5 tys. zł i obejmowały nabycie środków trwałych (18 521,7 tys. zł), w tym m.in. nabycie prawa własności do dwóch lokali niemieszkalnych (16 708 tys. zł), zakup wartości niematerialnych i prawnych (42,9 tys. zł) oraz nakładów inwestycyjnych (2 885,8 tys. zł). W tym wydatki inwestycyjne służące potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych wyniosły 1 890,7 tys. zł⁶⁸. Koszty prac realizowanych ze środków pochodzących z dotacji wyniosły 17 027,1 tys. zł (79,5% planu⁶⁹). Koszty odsetek zapłacone kontrahentom za nieterminową realizację płatności stanowiły 1,7 tys. zł. (nieplanowane);

– 2019 r. koszty zaplanowano na poziomie 56 148,8 tys. zł. Limit kosztów został przekroczony do 62 408,8 tys. zł (tj. o 11,1% wyższy od planowanych). Poziom kosztów był wyższy od planowanego z uwagi na uzyskanie wyższej wartości

⁶⁷ Przekroczenia dot. m.in. pozycji kosztów zużycia materiałów i energii, usług obcych, podatków i opłat oraz pozostałych kosztów operacyjnych.

⁶⁸ Dotyczy nakładów inwestycyjnych na budowę unikatowego, przewoźnego tomografu rentgenowskiego zoptymalizowanego do badania skał (...) oraz rozbudowę struktury informatycznej Instytutu.

⁶⁹ Zaplanowano kwotę 21 425,4 tys. zł.

przychodów niż zaplanowano. Koszty wynagrodzeń wraz z naliczonymi składkami stanowiły 36 561,4 tys. zł (tj. 99,6% planu) a koszty majątkowe 4 572,9 tys. zł (94,9% planu). Wydatki majątkowe wyniosły ogółem 5 438,4 tys. zł i obejmowały nabycie środków trwałych (2 205,8 tys. zł), zakup wartości niematerialnych i prawnych (160,4 tys. zł) oraz nakładów inwestycyjnych (3 072,1 tys. zł). W tym wydatki inwestycyjne służące potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych wyniosły 1 636,5 tys. zł⁷⁰. Koszty prac realizowanych ze środków pochodzących z dotacji wyniosły 18 936,4 tys. zł (71,4% planu⁷¹). Koszty odsetek zapłacone kontrahentom za nieterminową realizację płatności stanowiły 0,2 tys. zł. (nieplanowane);

- 2020 r. koszty zaplanowano na poziomie 60 941,6 tys. zł. Limit kosztów został wykonany do 30 kwietnia 2020 r. na poziomie 12 364 tys. zł (20,3% planu). Z tego koszty wynagrodzeń wraz z naliczonymi składkami stanowiły 11 119 tys. zł (tj. 28,5% planu) a koszty majątkowe 1 594,7 tys. zł (32,4% planu). Wydatki majątkowe wyniosły do 30 kwietnia 2020 r. 599,6 tys. zł i obejmowały nabycie środków trwałego (254,7 tys. zł), zakup wartości niematerialnych i prawnych (344,8 tys. zł). Koszty prac realizowanych ze środków pochodzących z dotacji wyniosły 424,2 tys. zł (1,6% planu).

(akta kontroli str. 328-336, 550, 710-715, 1034-1051, 1176-1181, 1344-1364, 1570, 1803, 1804)

Dyrektor w sprawie nieplanowanych kosztów płatności odsetek, wynikających z zaciągniętych przez Instytut zobowiązań wobec kontrahentów podała, że sytuacje związane z przekroczeniem terminu płatności oraz konieczności zapłaty odsetek mają charakter incydentalny i niezamierzony. Z tego powodu płatności odsetkowe nie są ujmowane w planie kosztów. Koszty te stanowiły tysięczne części ogólnej sumy kosztów. W dalszej części swoich wyjaśnień Dyrektor podała, że plan kosztów Instytutu sporządzany jest z rocznym wyprzedzeniem. Część tych kosztów jest ściśle skorelowana z wysokością uzyskanych przychodów oraz rodzajem realizowanych zleceń.

(akta kontroli str. 1569, 1801-1803)

Wydatki na wynagrodzenia w okresie objętym kontrolą wyniosły:

- a) z tytułu umów o pracę 27 892,2 tys. zł (2018 r.), 30 369,4 tys. zł (2019 r.) oraz 9 222,8 tys. zł (do 30 kwietnia 2020 r.). Średnie wynagrodzenie z tyt. ww. umów wyniosło w tym okresie kolejno 6,7 tys. zł, 7,8 tys. zł oraz 7,1 tys. zł;
- b) z tytułu umowy cywilnoprawnej 776,2 tys. zł (2018 r.), 717,5 tys. zł (2019 r.) oraz 9 222,8 tys. zł. zł (do 30 kwietnia 2020 r.). Średnie wynagrodzenie z tyt. ww. umów wyniosło w tym okresie kolejno 2,5 tys. zł, 2,2 tys. zł oraz 1,7 tys. zł.

(akta kontroli str. 1034)

W przypadku osób zatrudnionych na podstawie umów cywilno-prawnych w 2018 i 2019 r. występowały rozbieżności wynoszące więcej niż 10% między kwotą wynagrodzenia a przeciętnym wynagrodzeniem w poszczególnych zleceniach, w których zatrudnione zostały te osoby. Rozbieżności te występowały odnośnie 11 osób w 2018 r. (3,5% zatrudnionych ogółem) i 10 osób w 2019 r. (3,1% zatrudnionych ogółem). Dotyczyły głównie zleceń realizowanych przez dwie osoby i wynosiły od 12,8% do 60% wartości przeciętnej wynagrodzeń. Przyczynami występujących rozbieżności w kwotach wynagrodzenia osób, którym zlecono realizację usług w ramach tych samych zleceń, były inne zakresy pracy przydzielone poszczególnym osobom oraz stopień trudności dla opracowania projektów norm własnych i weryfikacji tego opracowania oraz norm europejskich

⁷⁰ Dotyczy nakładów inwestycyjnych na budowę unikatowego, modułowego stanowiska do badania nowych, proekologicznych paliw silnikowych.

⁷¹ Zaplanowano kwotę 26 524,1 tys. zł.

i międzynarodowych, w przypadku których dokonywano tłumaczenia oraz weryfikacji tłumaczenia.

(akta kontroli str. 30-32, 663-665, 1058-1102, 1979-2025, 2283-2318)

Rozbieżności między kwotą wynagrodzenia a przeciętnym wynagrodzeniem na poszczególnych stanowiskach przekraczające 10% występowały również w 2018 r. i 2019 r. w przypadku osób zatrudnionych na podstawie umów o pracę. Rozbieżności te występowały w przypadku 18 pracowników w 2018 r. (4,8% pracowników ogółem bez kierownictwa Instytutu) i 22 pracowników w 2019 r. (6,4% pracowników ogółem bez kierownictwa Instytutu), dotyczyły różnych stanowisk (m.in. naukowych, badawczo-technicznych, inżynieryjno-technicznych, ds. funduszy unijnych) i wynosiły od 10,2% do 39,6% wartości przeciętnej wynagrodzeń.

Przyczynami występowania rozbieżności między kwotą wynagrodzenia a przeciętnym wynagrodzeniem na danym stanowisku były różnice w wysokości wynagrodzenia zasadniczego, które mogły występować zgodnie z *Zakładowym Układem Zbiorowym Pracy Pracowników INiG-PIB*, gdzie określono wartość minimalną i maksymalną wynagrodzenia zasadniczego dla danego stanowiska, przy czym wartość wynagrodzenia zależała od kwalifikacji, doświadczenia i kompetencji pracownika, a także od indywidualnego zakresu obowiązków oraz odpowiedzialności. Ponadto występowały różnice w dodatkach wliczonych do łącznego wynagrodzenia miesięcznego, tj. stażowym, funkcyjnym oraz premii zadaniowej, przy czym dodatek funkcyjny był przyznawany m.in. za koordynowanie pracy zespołu pracowników lub za pełnienie funkcji zastępcy kierownika zakładu, a wysokość premii zadaniowej dla danej komórki organizacyjnej i pracowników w niej zatrudnionych uzależniona była od poziomu realizacji zadań w danym miesiącu, w tym wykonywania zadań o szczególnym poziomie trudności oraz wysokim stopniu odpowiedzialności, dodatkowych zadań na polecenie przełożonego, prac wymagających częstych wyjazdów służbowych oraz prac w warunkach szczególnie uciążliwych.

(akta kontroli str. 30-32, 663-665, 1103-1130, 1979-2001, 2015-2025, 2283-2318)

Zgodnie z obowiązującymi w okresie badanym regulaminami pracy wprowadzonymi zarządzeniami Dyrektora pracownicy Instytutu wykonują pracę w podstawowym systemie czasu pracy oraz zadaniowym systemie pracy. W uzasadnionych przypadkach oraz za wiedzą i zgodą dyrektora/ dyrektora pionu wyrażoną na piśmie (na podstawie wniosku) pracownik ewidencjonuje i rozlicza czas pracy w odmienny sposób niż pozostali pracownicy, nie zmieniając i nie przekraczając miesięcznej normy czasu. Pracownicy Instytutu zatrudnieni na umowę o pracę w podstawowym systemie pracy zgodnie z zapisami regulaminu pracy zobowiązani byli do rejestracji swojej obecności w pracy przez złożenie podpisu na liście obecności. Natomiast w przypadku jednego zakładu badawczego prowadzono ewidencję przyjąć z wykorzystaniem elektronicznych kart. Złożenie podpisu lub rejestracja kartą elektroniczną było traktowane jak rozpoczęcie pracy. Osobami zwolnionymi ze składania podpisu byli pracownicy zatrudnieni w zadaniowym systemie czasu pracy (zgodnie z treścią umowy). Dotyczyło to głównie osób zatrudnionych w Instytucie do realizacji szczególnych potrzeb pracodawcy (zadaniowego czasu pracy) lub osób, które mają dodatkowe zatrudnienie do wykonywania innych czynności niż określone w pierwszym zatrudnieniu.

(akta kontroli str. 30, 31, 663, 664, 958, 959, 1411-1413, 1419)

Wśród osób zatrudnionych w Instytucie na umowę o pracę w podstawowym systemie czasu pracy dziewięciu pracowników wykonywało pracę w zadaniowym czasie pracy (na podstawie zawartych umów oraz kart stanowisk pracy⁷²).

⁷² Karta stanowiska pracy określała m.in. zadania, uprawnienia i odpowiedzialność pracownika.

Pracownicy rozliczani byli z powierzonych do zadań⁷³, co było potwierdzane na kartach pracy (rozliczenie godzin w zleceniach) w systemie komputerowym (Cogisoft)⁷⁴.

(akta kontroli str. 959, 1445-1452, 2086-2115, 2252, 2278, 2279)

Dyrektor wyjaśniła, że zadania przydzielone pracownikom wymagały od nich własnej organizacji pracy. Zadaniowy system czasu pracy uzgadniano z przełożonym pracownikiem oraz był uzasadniony rodzajem wykonywania pracy, jej organizacją i miejscem jej świadczenia.

(akta kontroli str. 2252, 2277)

Zatrudnienie na umowę cywilną (zlecenie, dzieło) w Instytucie odbywało się w okresie objętym kontrolą w oparciu o Zarządzenie Dyrektora nr 11/2014 zastąpione następnie procedurą (P-14/PR-04) wprowadzoną 9 marca 2018 r. Według ww. procedur wykonywanie zadań w ramach umów cywilnych odbywa się zgodnie z umową:

- dla umów na prace zlecone przez zakłady badawcze potwierdzeniem jest protokół⁷⁵;
- dla umów zleconych przez inne komórki organizacyjne potwierdzeniem jest wykonania zadania na rachunku.

(akta kontroli str. 664, 959, 1393-1397)

Szczegółowa analiza dokumentacji zawartych umów o dzieło z prawami autorskimi⁷⁶ (z osobami fizycznymi) na wykonanie recenzowania i opiniowania artykułów przeznaczonych do druku w miesięczniku *Nafta-Gaz*⁷⁷ oraz weryfikację tłumaczenia projektu normy *PN-EN 1423*⁷⁸ wykazała, że wykonanie tych zadań zostało potwierdzone stosowną dokumentacją (protokołem/ potwierdzeniem wykonania pracy), co było zgodne z zawartymi umowami. W sporządzonych przez Instytut wnioskach o zawarcie przedmiotowych umów podano m.in. że konieczność wykonania tych prac była podyktowana sprawdzeniem i podnoszeniem merytorycznej treści publikowanych artykułów oraz wynikała z planu działania *Komitetów Technicznych afiliowanych przy INiG-PIB*.

(akta kontroli str. 664, 1068, 1099, 2061-2083)

Kwoty miesięcznych wynagrodzeń wypłacane osobom kierującym Instytutem (dyrektorowi, zastępcom dyrektora i głównemu księgowemu) były tożsame z wynikającymi ze stosunku pracy i uwzględniały ograniczenia maksymalnego wynagrodzenia zgodnie z art. 8 pkt 5 *ustawy kominowej*.

(akta kontroli str. 39, 44, 1052, 1053, 2253-2259)

Instytut wypłacił 24 pracownikom w okresie badanym odprawy pieniężne ogółem w wysokości 327,6 tys. zł z tytułu przejścia na emeryturę/ likwidacji stanowiska pracy. Kwoty odpraw pieniężnych odpowiadały regulacjom przyjętym w *Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy Pracowników INiG-PIB* oraz ustawie z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników⁷⁹. Instytut nie wypłacał w tym okresie odszkodowań zwalnianym pracownikom (na podstawie art. 101² ustawy z dnia 26

⁷³ Wybrano do szczegółowego badania wykonywania pracy w zadaniowym czasie pracy przez trzech pracowników.

⁷⁴ Procedura P-15/PR-01.

⁷⁵ Procedura P-14/FR-04.

⁷⁶ Dot. dwóch umów o dzieło o nr 119/2018 oraz o nr 215/2019.

⁷⁷ Wynagrodzenie ustalono w wysokości 150 zł za recenzję artykułu.

⁷⁸ Wynagrodzenie ustalono w wysokości 1 456 zł.

⁷⁹ Dz. U. z 2018 r. poz. 1969 ze zm. (art. 10).

czerwca 1974 r. Kodeks pracy⁸⁰).

(akta kontroli str. 1054, 1055, 1399-1404, 1453-1457, 2386)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W zakresie przestrzegania przepisów ustawy kominowej, odpraw oraz dokumentowania rozliczeń umów o dzieło Instytut prawidłowo realizował wydatki.

OBSZAR

3. Realizacja zadań finansowanych ze środków publicznych

Opis stanu
faktycznego

Wartość dotacji przyznanych w ramach podpisanych umów z MNiSW i ME w latach 2018, 2019 określono na poziomie (odpowiednio) 16 030,13 tys. zł oraz 16 911,3 tys. zł. Na ich realizację w ww. okresie otrzymano środki w wysokości 16 005,3 tys. zł i 16 830,9 tys. zł. Wysokość rozliczonych kwot wyniosła (odpowiednio) 15 411,6 tys. zł oraz 17 236,2 tys. zł⁸¹.

(akta kontroli str. 980-983)

Szczegółowym badaniem objęto wykorzystanie trzech dotacji z każdego pełnego roku objętego kontrolą⁸². Instytut prowadził wyodrębnioną ewidencję księgową wydatków finansowanych w ramach dotacji. Ewidencja księgową otrzymanych przez Instytut dotacji/subwencji umożliwiała jednoznaczne określenie poniesionych kosztów związanych z realizacją projektu, przychodów i innych zdarzeń gospodarczych. Dowody księgowe zostały opisane w sposób umożliwiający ich powiązanie z daną dotacją/subwencją, tj.:

➤ 2018 r. w tym:

- a) dotację celową przyznaną decyzją z 6 sierpnia 2018 r. MNiSW⁸³ w wysokości 193,6 tys. zł na finansowanie kosztów rozbudowy infrastruktury informatycznej nauki stanowiącej dużą lub strategiczną badawczą pn. *Rozbudowa infrastruktury informatycznej INiG-PIB*. Ww. dotacja była przyznana na finansowania kosztów:
- rozbudowy systemu ochrony poczty (e-mail) i ruchu www przed zagrożeniami typu *Malware-Malware protection – licencje*;
  - zapewnienie redundancji (nadmiarowości) i ciągłości działania systemu informatycznego – *urządzenia sieciowe (10), w tym: przełączniki (3), routery (3), kontroler WiFi (1), punkty dostępowe (2), Firewall ASA (1)*.

Przyznana dotacja wpłynęła na rachunek bankowy Instytutu w całej kwocie (15 listopada 2018 r.) zgodnie z zasadami określonymi w ww. decyzji MNiSW na podstawie złożonego (19 października 2018 r.) harmonogramu wynikającego z terminu płatności oraz kwot określonych w umowie zawartej z wykonawcą.

Szczegółowa analiza dokumentacji wykazała, że środki dotacji zostały wykorzystane w pełnej wysokości na zakup licencji do ochrony oprogramowania, ruterów z funkcją VAP, urządzeń pełniących funkcję zapory sieciowej oraz przełączników sieciowych zgodnie z planowanym zakresem rzeczowym inwestycji określonych we wniosku (przyznanym w ww. decyzją MNiSW). Raport z wykorzystania przyznanych środków został przekazany do MNiSW wraz z pismem z 27 grudnia 2018 r. Ww. raport sporządzono zgodnie z

⁸⁰ Dz. U. z 2019 r., poz. 1040, ze zm. Według przywołanego przepisu, gdy pracodawca i pracownik mający dostęp do szczególnie ważnych informacji, których ujawnienie mogłoby narazić pracodawcę na szkodę, zawierają umowę o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy. W umowie określa się także okres obowiązywania zakazu konkurencji oraz wysokość odszkodowania należnego pracownikowi od pracodawcy.

⁸¹ W tym środki finansowe otrzymane w 2018 r. w kwocie 495 tys. zł z tytułu dotacji statutowej.

⁸² Badanie dokonano na dobranej celowo próbie.

⁸³ Decyzja nr 691/II-LAN/SN/2018.

obowiązującym w tym okresie wzorem⁸⁴. Rozliczenie ww. dotacji celowej zostało przyjęte przez MNiSW (11 marca 2019 r.).

(akta kontroli str. 716-786, 1682-1728, 1766-1771, 2301, 2341)

- b) dotację celową przyznaną decyzją z 6 sierpnia 2018 r. MNiSW⁸⁵ w wysokości 1 003 tys. zł na finansowanie kosztów zakupu, wytworzenia lub rozbudowy aparatury badawczej stanowiącej dużą lub strategiczną infrastrukturę badawczą pn. *Unikatowy, przewoźny tomograf rentgenowski zoptymalizowany do badania skał, gwarantujący uzyskanie wysokiej jakości szczegółowego sydentologicznego i strukturalnego rdzenia wiertniczego zarówno w warunkach laboratoryjnych jak i polowych.*

Przyznana dotacja wpłynęła na rachunek bankowy Instytutu w całej kwocie (30 listopada 2018 r.) zgodnie z zasadami określonymi w ww. decyzji MNiSW na podstawie złożonego (23 października 2018 r.) harmonogramu wynikającego z terminu płatności oraz kwot określonych w umowie zawartej z wykonawcą. Analiza dokumentacji wykazała, że środki dotacji zostały wykorzystane w pełnej wysokości na zakup tomografu rentgenowskiego do badania skał wraz z wyposażeniem. Raport z wykorzystania przyznanych środków został przekazany do MNiSW wraz z pismem z 13 lutego 2019 r. Ww. raport sporządzono zgodnie z obowiązującym w tym okresie wzorem (jw.) Rozliczenie ww. dotacji celowej zostało przyjęte przez MNiSW (5 kwietnia 2019 r.). Efektem rzeczowym realizacji zadania było podniesienie jakości świadczonych usług. Badania na nowym tomografie pozwalały na kompleksową ocenę właściwości badanych skał. Badania wykonane na próbkach skał wykorzystano m.in. w dwóch pracach statutowych.

(akta kontroli str. 787-829, 1322, 941, 1683-1687, 1729-1739, 1772, 2293, 2294)

- c) dotację podmiotową przyznaną przez MNiSW (26 czerwca 2018 r.)⁸⁶ na utrzymanie potencjału badawczego jednostki (dotacja bazowa) w wysokości 10 862,5 tys. zł.⁸⁷ Przyznana na 2018 r. dotacja wpłynęła na konto bankowe jednostki wydzielone do obsługi wpływów z dotacji w 12 transzach. Raport roczny z wykorzystania środków finansowych na utrzymanie potencjału badawczego został przekazany do MNiSW 26 marca 2019 r. Wydatkowano ogółem 10 367,2 tys. zł, niewykorzystane środki dotacji (495,2 tys. zł) przeniesiono na 2019 r. Instytut zrealizował 86 zadań badawczych związanych z rozwojem potencjału badawczego jednostki w zakresie poszukiwania, eksploatacji złóż gazownictwa oraz technologii nafty oraz 11 prac w ramach działalności upowszechniającej naukę. MNiSW nie wniósł zastrzeżeń do przedłożonych rozliczeń dotacji statutowej.

Kontrola trzech prac badawczych dofinansowanych ze środków dotacji na ogółem 360 tys. zł⁸⁸ wykazała, że w ramach nadzoru nad realizacją projektu i jego rozliczeniem Instytut zgodnie z przyjętą procedurą⁸⁹ sporządził m.in. wnioski o wykonanie pracy z zakresu działalności statutowej, wnioski o zakwalifikowanie pracy do B+R, kalkulację projektu, końcową kartę weryfikacji projektu badawczego, kartę recenzji, protokół zdawczo – odbiorczy pracy statutowej oraz notę wewnętrzną⁹⁰. Ww. dokumenty posiadały akceptację

⁸⁴ Załącznik do rozporządzenia MNiSW z dnia 8 października 2015 r. (poz. 1693 ze zm.).

⁸⁵ Decyzja nr 6914/IA/SN/2018.

⁸⁶ Informacja MNiSW nr 202014/E-271/S/2018.

⁸⁷ Dotacja mogła być przeznaczona na finansowanie działalności statutowej o której mowa w art. 18 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2018 r. poz. 87) - uchylona z dniem 1 października 2018 r.

⁸⁸ Zlecenia o nr: 0004/18/01-214; 0025/18/01-130; 0047/18/01-151.

⁸⁹ Procedura P-09-1/PR-01.

⁹⁰ Na podstawie noty wewnętrznej ujmowano przychód z dotacji statutowej na koncie 700/02.

Dyrektora, kierowników zakładu⁹¹ oraz kierowników projektu. Zgodnie z obowiązującymi zasadami polityki rachunkowości Instytutu prowadzono wyodrębnianą ewidencję księgową kosztów na koncie 500 - *Koszty działalności podstawowej – koszt realizacji projektów badawczych i usług*. Na potrzeby ewidencji kosztów zadań finansowanych z dotacji statutowej prowadzono analitykę kosztów (konto 500/02) w podziale na tematy prac badawczych i koszty według rodzaju.

(akta kontroli str. 34, 132-135, 173, 174, 830, 832-836, 980, 925-935, 1399-1404, 1173-1776, 1807, 1809-1813, 1822-1889)

➤ 2019 r. w tym:

- a) dotację celową przyznaną na podstawie umowy zawartej z ME 7 maja 2019 r. na finansowanie wynagrodzeń z pochodnymi pracowników⁹² Instytucji Wdrażającej dla POIŚ w ramach POPT wysokość dotacji 4 290,0 tys. zł, zmienionej w trakcie roku kalendarzowego do ostatecznej wysokości 4 345 tys. zł (aneks nr 1 z 16 lipca 2019 r.). Zgodnie z umową dotacja była przekazywana w formie refundacji i zaliczki na wyodrębniony oprocentowany rachunek bankowy przeznaczony wyłącznie do operacji finansowych związanych z dotacjami. Środki dotacji celowej w kwocie 4 264,5 wpłynęły na wskazany w umowie z ME⁹³ rachunek bankowy w terminach: 7 czerwca 2019 r. (964,9 tys. zł); 23 sierpnia 2019 r. (1 169,4 tys. zł); 5 listopada 2019 r. (zaliczka 950 tys. zł) oraz 21 listopada 2019 r. (1 180,2 tys. zł), co było zgodne z zapisami umowy dotacji celowej na rok 2019.

Szczegółowa analiza dokumentacji⁹⁴ wykazała, że środki dotacji zostały wykorzystane zgodnie z zapisami umowy na wynagrodzenia wraz z pochodnymi, tj. na wynagrodzenia zasadnicze, dodatek stażowy, dodatek funkcyjny, premie za efektywność, premie z okazji Dnia Górnika.

Zgodnie z umową w 2019 r. wynagrodzenia wypłacono 36 pracownikom, zatrudnionym na 31,75 etatu. Instytut zobowiązany był do składania kwartalnych raportów okresowych z wykorzystania dotacji celowej (§ 4 ust. 1 i 2) w terminie nie dłuższym niż 10 dni roboczych od dnia zapłaty ostatnich pochodnych od wynagrodzeń wypłaconych w okresie sprawozdawczym, za który składano raport oraz do 15 stycznia 2020 r. – w przypadku raportu za IV kwartał 2019 r.

Zgodnie z wymogami wynikającymi z umowy o dotację, Instytut złożył wymagane raporty w terminach: 13 maja 2019 r. na kwotę 964,9 tys. zł (za I kwartał 2019 r. – zatwierdzony 3 czerwca 2019 r.); 31 lipca 2019 r. na kwotę 1 169,4 tys. zł (za II kwartał 2019 r. – zatwierdzony 20 sierpnia 2019 r.); 5 listopada 2018 r. na kwotę 1 180,2 tys. zł (za III kwartał 2018 r. – zatwierdzony 14 listopada 2019 r. oraz 13 stycznia 2020 r. – na kwotę 865,2 tys. zł (raport roczny – zatwierdzony 28 stycznia 2019 r.⁹⁵).

(akta kontroli str. 900-910, 1247-1254, 1270-1309, 1577-1617, 1754)

- b) dotację celową przyznaną na podstawie umowy zawartej z MNiSW 20 września 2019 r.⁹⁶ na realizację inwestycji związanej z działalnością naukową pn. *Unikatowe, modułowe stanowisko do badania nowych, proekologicznych paliw silnikowych* wysokości 1 292 tys. zł. Dotację przyznano na finansowanie

⁹¹ Kierownicy komórek organizacyjnych INiG-PIB.

⁹² Maksymalnie dla 32 etatów zaangażowanych w realizację Projektu.

⁹³ Umowa dotacji celowej na rok 2019 nr 16/II/P/15095/2008/19/POPT/DFE dla INiG-PIB na finansowanie wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla pracowników Instytucji Wdrażającej POIŚ w ramach POPT z dnia 7 maja 2019 r. Zmieniona Aneksem nr 1 z 16 lipca 2019 r.

⁹⁴ Kontrolą objęto wydatki kwalifikowane lista płac nr 21/02/2019 – wynagrodzenie za luty 2019, lista płac nr 249/11/2019 – premia specjalna *Barbórka*, lista płac nr 278/12/2019 - premia specjalna Centrum FEDE.

⁹⁵ Raport roczny został zatwierdzony przez Ministerstwo Aktywów Państwowych.

⁹⁶ Decyzja nr 7030/IA/SN/2019 z 23 sierpnia 2019 r.

kosztów modułu silnikowego⁹⁷ oraz modułu badawczo-analitycznego⁹⁸. Środki dotacji wpłynęły na rachunek bankowy Instytutu terminowo w pełnej wysokości (5 grudnia 2018 r.), według zasad określonych w ww. umowie na podstawie złożonego przez Instytut harmonogramu płatności. Analiza dokumentacji wykazała, że środki dotacji zostały wykorzystane w pełnej wysokości na zbudowanie unikatowego, modułowego stanowiska do badania nowych proekologicznych paliw silnikowych, z modułami: silnikowym i analitycznym, co było zgodne z wymogami umowy. Raport z wykorzystania przyznanych środków został przekazany do MNiSW terminowo⁹⁹ wraz z pismem z 11 lutego 2020 r. Rozliczenie tej dotacji celowej zostało przyjęte przez MNiSW (14 kwietnia 2020 r.).

(akta kontroli str. 856 -899, 1323, 1683-1687, 1740-1753, 1755-1765)

Dyrektor wyjaśniła, że INiG-PIB jest obecnie jedynym podmiotem gospodarczym w Polsce, który posiada najnowocześniejsze, silnikowe stanowisko badawcze, spełniające wszelkie wymagania europejskie jak i *Światowej Karty Paliw*, do ostatecznej oceny jakości benzyn silnikowych. Jest ono niezbędne przy opracowaniu nowych technologii benzyn silnikowych.

(akta kontroli str. 2023, 2294, 2295)

- c) subwencję przyznaną przez MNiSW (29 kwietnia 2019 r.)¹⁰⁰ w wysokości 11 171,3 tys. zł. Przyznana na 2019 r. subwencja wpłynęła na konto wydzielone do obsługi wpływów z dotacji w 12 transzach. Wydatkowano ogółem 11 666,7 tys. zł (w tym 495,4 tys. zł stanowiły niewydatkowane środki z 2018 r. z dotacji statutowej). Sprawozdanie z wykorzystania środków subwencji za rok 2019 przekazano do MNiSW 26 czerwca 2020 r. Instytut zrealizował 82 zadania badawcze związane z rozwojem potencjału badawczego w zakresie poszukiwania, eksploatacji złóż gazownictwa oraz technologii nafty oraz 14 prac w ramach działalności upowszechniającej naukę. MNiSW nie wniósł zastrzeżeń do przedłożonych rozliczeń subwencji.

Kontrola trzech prac badawczych dofinansowanych ze środków dotacji na ogółem 343,6 tys. zł¹⁰¹ wykazała, że w ramach nadzoru nad realizacją projektu i jego rozliczeniem, Instytut zgodnie z przyjętą procedurą¹⁰² sporządził m.in. wniosek o wykonanie pracy z zakresu działalności statutowej, wniosek o zakwalifikowanie pracy do B+R kalkulację projektu, końcową kartę weryfikacji projektu badawczego, kartę recenzji, protokół zdawczo – odbiorczy pracy statutowej oraz notę wewnętrzną. Ww. dokumenty posiadały, akceptację Dyrektora, kierowników zakładu oraz kierowników projektu. Na potrzeby ewidencji kosztów zadań finansowanych z subwencji prowadzono analitykę kosztów w podziale na tematy prac badawczych i kosztów.

(akta kontroli str. 34, 132-135, 173, 174, 853-855, 936-945, 982, 1399-1404, 1773-1779, 1808, 1814-1816, 1820, 1821, 1890-1949)

W ramach dotacji podmiotowej w 2018 r. oraz subwencji 2019 r. Instytut zlecił część prac do wykonania 34 podmiotom (w tym osobom fizycznym) w wysokości 96 tys. zł. Szczegółowej kontroli poddano zamówienia zlecone dwóm podwykonawcom na wykonanie prac badawczych, dot.

⁹⁷ Celem było powstanie unikatowego silnikowego stanowiska hamowania do prowadzenia programowanych, monitorowanych badań właściwości użytkowo- eksploatacyjnych paliw proekologicznych wg. nowatorskiej procedury.

⁹⁸ Celem był zakup mikroskopu zintegrowanego ze spektrometrem w podczerwieni do monitorowania i badania zjawisk zachodzących w module silnikowym stanowiska.

⁹⁹ Zgodnie z warunkami rozliczania dotacji celowej wynikającymi z umowy dotacji nr 7030/IA/SN/2019.

¹⁰⁰ Komunikat MNiSW z dnia 29 kwietnia 2019 r. o wysokości subwencji ze środków finansowych na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego przyznanych na rok 2019.

¹⁰¹ Zlecenia o nr: 0053/19/01-158; 0078/19/01-130; 0093/19/01-130.

¹⁰² Procedura P-09-1/PR-01 – Planowanie i nadzorowanie wykonania projektu badawczego.

- *Analizy zdjęć i wyników badań SEM i UV próbek rdzeni przed i po testach filtracji* (6,5 tys. zł z dotacji statutowej). Wyboru podwykonawstwa dokonano według obowiązującej w Instytucie procedury¹⁰³. Uzasadnieniem tego zlecenia była konieczność skorzystania z doświadczonego eksperta z zakresu geologii i mineralogii. Protokołem zdawczo-odbiorczym potwierdzono zgodność wykonania pracy z umową¹⁰⁴. Ewidencja księgową Instytutu umożliwiła jednoznaczne powiązanie poniesionych kosztów (dowodów księgowych) z projektem badawczym finansowanym z dotacji statutowej;
- *Wykonania sekwencjonowania na podstawie fragmentu 16S rRNA sekwencji ITS dla sześciu próbek gleby* (12,3 tys. zł) z subwencji. Uzasadnieniem konieczności tego zlecenia był brak dysponowania przez Instytut odpowiednią aparaturą oraz przeszkolonym personelem by móc wykonywać tego typu oznaczenia. Wyboru podwykonawcy dokonano według ustalonej w Instytucie procedury (jw.) oraz z listy kwalifikowanych podwykonawców¹⁰⁵. Dokonano oceny i odbioru wykonanych badań potwierdzając jej zgodność ze złożonym zapotrzebowaniem na raporcie wykonania usługi¹⁰⁶. Ewidencja księgową Instytutu umożliwiła jednoznaczne powiązanie poniesionych kosztów (dowodów księgowych) z projektem badawczym finansowanym z subwencji.

(akta kontroli str. 1393-1397, 1773, 1777-1779, 2028-2060)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na tym, że środki dotacji celowej otrzymanej w 2019 z MNiSW na realizację inwestycji *Unikatowe modułowe stanowisko do badania nowych proekologicznych paliw silnikowych* (1 292 tys. zł), znajdujące się na rachunku bankowym Instytutu¹⁰⁷ nie zostały przekazane na wyodrębniony rachunek bankowy. Zgodnie z § 3 ust. 4 umowy¹⁰⁸ Instytut zobowiązany był do przekazania tych środków na wyodrębniony rachunek bankowy przeznaczony wyłącznie do gromadzenia, wydatkowania i rozliczania dotacji celowych otrzymanych z ministerstwa na inwestycje związane z działalnością naukową, w terminie nie dłuższym niż 5 dni roboczych od dnia ich otrzymania.

(akta kontroli str. 858-863, 1570, 1687)

Dyrektor oraz Główna Księgowa Instytutu wyjaśniły, że błędnie zinterpretowano zapis umowy i dlatego nie uwzględniono zapisu (§ 3 ust. 4 umowy) zobowiązującego Instytut do przekazania tych środków na wyodrębniony rachunek bankowy przeznaczony wyłącznie do gromadzenia, wydatkowania i rozliczania dotacji celowych.

(akta kontroli str. 46, 47, 1570, 1804, 2342, 2343)

OCENA CZĄSTKOWA

Badanie poniesionych wydatków w ramach otrzymanych dotacji podmiotowych/subwencji wykazało, że ewidencja księgową INiG-PIB umożliwiła identyfikację operacji finansowanych tymi środkami. Zadania przewidziane w umowach zostały wykorzystane adekwatnie do stopnia wykorzystania dotacji. Uzyskano zaplanowane efekty rzeczowe w wyniku realizacji zadań sfinansowanych ze środków dotacji pochodzących z budżetu państwa.

¹⁰³ Procedura P-05/PR-03 – Nadzorowanie podwykonawstwa, projektów badawczych, badań i wzorcowań oraz Zarządzenie nr 11/2014 Dyrektora z dnia 10 marca 2014 r. w sprawie zawierania umów o dzieło i umów zlecenie.

¹⁰⁴ Umowa o dzieło nr 132/2018 z prawami autorskimi. Zamówienie zrealizowano w trybie art. 4 pkt 3 lit e ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz.1843), dalej: Prawo zamówień publicznych ze zm.

¹⁰⁵ Rejestr prac podwykonawców ocenionych pozytywnie stanowił *Listę kwalifikowanych podwykonawców usług badawczych* który prowadził Instytut we własny zakresie.

¹⁰⁶ Zamówienie zrealizowano w trybie art. 4 pkt 3 lit e Prawo zamówień publicznych.

¹⁰⁷ Dotyczy rachunku bankowego Instytutu na który MNiSW przekazuje wszystkie środki budżetowe.

¹⁰⁸ Umowa nr 7030/JA/SN/2015 z 20 września 2019 r.

4. Działalność podstawowa instytutu

Opis stanu
faktycznego

4.1. W *Planie Strategicznym* Instytutu na lata 2017-2020 zawarto perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej Instytutu zidentyfikowane w 11 grupach tematycznych, które szczegółowo zostały przedstawione w załączniku nr 1 do *Planu Strategicznego*, tj. w dokumencie *Kierunki rozwoju Instytutu na lata 2017-2020* (dalej: *Kierunki rozwoju*) stanowiącym wizję praktycznego wdrożenia *Planu Strategicznego*. Dokument ten został zatwierdzony przez Radę Naukową Instytutu poprzez przyjęcie przez nią Uchwały nr 13/III/2017 w dniu 22 czerwca 2017 r. i nie był modyfikowany w okresie objętym kontrolą.

Plan Strategiczny zawierał trzy cele strategiczne i pięć celów szczegółowych uwzględniających specyfikę działalności Instytutu oraz odnoszących się do każdego rodzaju jego działalności statutowej m.in. w zakresie wdrażania nowych rozwiązań technicznych i technologicznych w praktyce przemysłowej, ustalenia priorytetów badawczych i rozwojowych w oparciu o analizę trendów rozwoju krajowego i światowego przemysłu naftowego i gazowniczego oraz poszukiwanie obszarów do zdobycia przewagi konkurencyjnej, utrzymania wysokiego potencjału nowoczesnej aparatury badawczej i infrastruktury technicznej. Ponadto w *Planie Strategicznym* uwzględniono odniesienie do celów operacyjnych Instytutu opracowywanych corocznie na podstawie sformułowanych celów szczegółowych, a w *Kierunkach rozwoju* zawarto planowane zadania dla każdej z 11 grup tematycznych rozwoju naukowo-badawczego i działalności Instytutu¹⁰⁹.

Wśród celów jakościowych (operacyjnych) odnoszących się do celów strategicznych INiG – PIB określonych na lata 2018, 2019 i 2020 r., które są planowane w cyklu rocznym, nie zawarto celów odnoszących się do celu strategicznego dotyczącego wdrożenia nowych rozwiązań technicznych i technologicznych w praktyce przemysłowej, w tym zakładanej ilości i rodzaju wdrożeń realizowanych przez Instytut. Dla dwóch celów strategicznych¹¹⁰ (z trzech celów przyjętych w *Planie Strategicznym*), zostały określone cele operacyjne, w tym m.in. w postaci wskaźników umożliwiających dokonanie oceny stanu ich realizacji, np. w zakresie doskonalenia infrastruktury badawczej wskazano, jako jeden z czterech celów, zakup aparatury (przyrządów pomiarowych) – 4 szt. w 2018 r. i 8 szt. w 2019 r. ze szczegółowym wskazaniem każdego przyrządu.

(akta kontroli str.6-17, 26-29, 337-403, 666, 668-709, 919-924, 955-957, 2015-2025, 2283-2318)

Cele określone w *Planie Strategicznym* oraz planowane zadania w *Kierunkach rozwoju* zawierają odniesienie do obowiązujących strategii rządowych w zakresie

¹⁰⁹ Dotyczy zadań w zakresie: rozwoju metod oceny perspektyw poszukiwawczych złóż węglowodorów; rozwoju metod udostępniania i eksploatacji niekonwencjonalnych złóż węglowodorów; bezpiecznego i efektywnego transportu oraz dystrybucji paliw gazowych; efektywności energetycznej i bezpieczeństwa użytkowania paliw gazowych, efektywnego użytkowania paliw ciekłych i stałych oraz kompatybilnych środków smarowych; zwiększenia poziomu ochrony środowiska w przemyśle naftowym i gazowniczym oraz w sektorach korzystających z ich produktów; rozwoju rynku odnawialnych źródeł energii i surowców, podziemnego magazynowania paliw gazowych i ciekłych oraz sekwestracji CO₂ jako istotnego elementu strategii bezpieczeństwa energetycznego kraju; analizy możliwości magazynowania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w podziemnych strukturach geologicznych; wdrażania funduszy europejskich dla sektora energii.

¹¹⁰Dotyczy celów:

- wspomaganie decyzji Ministerstwa Energii oraz innych organów władzy Państwa poprzez gromadzenie i dostarczanie adekwatnej do potrzeb wiedzy technicznej, opracowywanie ekspertyz, udział w tworzeniu strategii rozwoju przemysłu naftowego i gazowniczego, udział w konsultacjach dotyczących wprowadzanych regulacji prawnych;
- doskonalenie systemu zarządzania swoimi zasobami, optymalizacja struktury, stanu kadrowego, infrastruktury badawczej, zakresu merytorycznego i relacji partnerskich z krajową i europejską przestrzenią badawczą.

rozwoju przemysłu naftowego i gazowniczego. W pracach nad ww. dokumentami uwzględniono strategię i polityki rządowe tj. *Politykę energetyczną Polski do 2030 r.*, *Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju*, projekt *Krajowych ram polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych*, *Plan Rozwoju Elektromobilności w Polsce*.

Instytut nie konsultował projektu *Planu Strategicznego* oraz *Kierunków rozwoju* z Ministrem Energii nadzorującym Instytut w 2017 r. Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora wynikało to z braku ustawowego obowiązku w tym zakresie. Powyższe dokumenty, po zatwierdzeniu przez Radę Naukową Instytutu, zostały przekazane do Ministerstwa Energii, które nie zgłosiło żadnych uwag.

Zadaniom zaplanowanym w cyklu rocznym dla osiągnięcia celów strategicznych Instytutu (rocznym celem jakościowym) zostały przypisane terminy realizacji i osoby/komórki organizacyjne odpowiedzialne za ich realizację. Zadania te obejmowały w 2019 r. m.in. opracowanie 25 nowych zgłoszeń patentowych i przesłanie ich do Urzędu Patentowego RP, wprowadzenie nowych metod badawczych oraz prowadzenie prac badawczo-rozwojowych szczególnie przypisanych poszczególnym dziedzinom aktywności Instytutu.

Dyrektor zatwierdziła, sporządzone w oparciu o podpisane umowy i zlecenia, roczne *Plany prac naukowo-badawczych Instytutu* na 2018 r. i 2019 r., w których zawarto wykaz prac planowanych do realizacji obejmujący wchodzące w skład kluczowych grup tematycznych projekty badawcze, prace badawczo-rozwojowe, badania i analizy techniczne oraz ekspertyzy, z uwzględnieniem terminów rozpoczęcia i zakończenia pracy oraz kierownika przypisanego do danej pracy.

Realizacja celów jakościowych monitorowana była co kwartał przez Pełnomocnika Dyrektora ds. Zarządzania Jakością i raportowana do Dyrektora, a realizacja celów zaplanowanych na dany rok była omawiana w ramach przeglądu zarządzania, tj. w dniach 1 kwietnia 2019 r. oraz 6 kwietnia 2020 r. omówiono realizację celów w 2018 r. oraz w 2019 r.

Zgodnie z wewnętrznym przeglądem zarządzania w Instytucie realizacja przyjętych celów w 2018 r. została oceniona jako zadowalająca, pomimo że zadania zaplanowane dla osiągnięcia jednego z pięciu strategicznych celów szczegółowych – utrzymania wysokiego potencjału nowoczesnej aparatury badawczej i infrastruktury technicznej – wykonano na niezadowalającym poziomie 48%. Przyczyną realizacji celu na takim poziomie było uzależnienie części planowanych zakupów wyposażenia pomiarowego od rozstrzygnięć konkursów na projekty współfinansowane, których Instytut nie otrzymał. Zadania zaplanowane dla osiągnięcia pozostałych celów strategicznych zostały zrealizowane w ponad 75%, a całościowo na poziomie 82%.

W ocenie Dyrekcji Instytutu realizacja przyjętych celów za 2019 r. została uznana jako zadowalająca, pomimo, że zadania zaplanowane dla osiągnięcia jednego z celów strategicznych – działania na rzecz zwiększenia efektywności wykorzystania posiadanych zasobów – wykonano na niezadowalającym poziomie 50% z uwagi na odstępianie od realizacji trzech zadań, co wynikało z ograniczeń personelu oraz zmian w otoczeniu zewnętrznym, a także braku ukończenia jednego zadania i przesunięcia terminu zakończenia na 2020 r. Zadania zaplanowane dla osiągnięcia pozostałych celów strategicznych zostały zrealizowane w ponad 88%, a całościowo na poziomie 79%.

Z kolei w *Sprawozdaniach Dyrektora Instytutu z wykonania zadań* za 2018 r. i za 2019 r. pozytywnie zaopiniowanych przez Radę Naukową Instytutu¹¹¹ zawarto

¹¹¹Rada Naukowa Instytutu przyjęła uchwały: nr 65/III/2019 z dnia 28 marca 2019 r. w sprawie rocznego sprawozdania Dyrektora z wykonania zadań w 2018 r. oraz nr 87/III/2019 z dnia 27 marca 2020 r. w sprawie rocznego sprawozdania Dyrektora z wykonania zadań w 2019 r.

podsumowania realizacji celów strategicznych Instytutu w danym roku, zgodnie z którymi zadania naukowo-badawcze realizowano zgodnie z przyjętymi kierunkami w *Planie Strategicznym* oraz *Kierunkami Rozwoju*.

(akta kontroli str.6-17, 26-29, 337-403, 404-405, 429-430, 498, 632-633, 666-709, 955-957, 919-924)

4.2. Na koniec 2019 r. zatrudnionych w Instytucie było 324 pracowników, w tym 70 pracowników naukowych (21,6%) i 38 pracowników badawczo-technicznych (11,7%), wobec 335 pracowników na koniec 2018 r., w tym 76 pracowników naukowych (22,7%) i 32 pracowników badawczo-technicznych (9,6%). Spadek liczby pracowników zatrudnionych w Instytucie o 11 etatów w 2019 r. w porównaniu do 2018 r. wynikał z przejścia na emeryturę części pracowników (5 osób), rozwiązania umowy o pracę na wniosek pracownika i za porozumieniem stron (9 osób) oraz w związku z upływem czasu, na jaki była zawarta (1 osoba), likwidacją stanowiska pracy (2 osoby) oraz urlopem bezpłatnym (2 osoby), przy jednoczesnym przyjęciu ośmiu nowych pracowników.

W 2019 r. nastąpił spadek liczby pracowników naukowych o sześć etatów oraz wzrost liczby pracowników badawczo-technicznych o sześć etatów w porównaniu do 2018 r. Spowodowane było to wynikiem oceny indywidualnego dorobku naukowego i technicznego i przesunięciem grupy pracowników naukowych, którzy nie rokowali uzyskania w najbliższym czasie stopnia naukowego doktora, na stanowiska badawczo-techniczne lub inżyniersko-techniczne (6 osób), przejściem pracownika na emeryturę (1 osoba) oraz wnioskami pracowników naukowych o przesunięcie ich na stanowisko badawczo-techniczne (2 osoby) oraz powołaniem na stanowiska naukowe ze stanowiska inżyniersko-technicznych (3 osoby). Do 30 kwietnia 2020 r. liczba pracowników naukowych nie uległa zmianie.

Wśród pracowników naukowych, sześć osób posiadało stopień prof. nadzw. w 2018 r., siedem w 2019 r. i osiem w 2020 r. (odpowiednio 7,9%, 10% i 11,4% pracowników naukowych ogółem). Stopień doktora (adiunkci) posiadało 40 pracowników w 2018 r. oraz 41 w latach 2019-2020 (do 30 kwietnia). W 2019 r. oraz do 30 kwietnia 2020 r. nastąpił spadek liczby asystentów w Instytucie z 30 w 2018 r. do 22 w 2019 r. i 21 w 2020 r. Wynikało to z oceny indywidualnego dorobku naukowego i technicznego oraz przesunięcia grupy asystentów na stanowisko starszego specjalisty badawczo-technicznego w przypadku tych, którzy nie rokowali uzyskania w najbliższym czasie stopnia naukowego doktora (6 osób w 2019 r.). Jak również, z wniosków pracowników naukowych o przesunięcie ich na stanowisko badawczo-techniczne (2 osoby w 2019 r.) i awansu asystenta na stanowisko adiunkta w 2020 r. Średni wiek pracowników naukowych (na 30 kwietnia 2020 r.) zatrudnionych na stanowiskach profesora nadzwyczajnego wynosił 63 lata, a adiunktów i asystentów – 48 i 34 lata.

Koszty wynagrodzeń brutto pracowników zatrudnionych na umowę o pracę wynosiły 27 892,2 tys. zł w 2018 r., 30 369,4 tys. zł w 2019 r. oraz 9 222,8 tys. zł. Średnia wysokość miesięcznego wynagrodzenia przypadającego na 1 etat wzrosła z kwoty 6,9 tys. zł w 2018 r. do 7,8 tys. zł w 2019 r., a w przypadku pracowników naukowych z kwoty 8,7 tys. zł w 2018 r. do 10,9 tys. zł w 2019 r.

Koszty wynagrodzeń brutto pracowników naukowych oraz badawczo-technicznych stanowiły odpowiednio 28,5% i 11,6% w 2018 r., 30,2% i 11,6% w 2019 r. oraz 30,7% i 12,7% w 2020 r. kosztów wynagrodzeń ogółem.

(akta kontroli str. 7-17, 963-968, 1056-1057, 1567-1571, 1795-1806, 1954)

Jeden pracownik naukowy Instytutu w okresie objętym kontrolą wykonywał dodatkowe zatrudnienie w ramach stosunku pracy po uzyskaniu, wymaganej zgodnie z art. 47 ust. 1 *ustawy o instytutach badawczych*, zgody Dyrektora w listopadzie 2012 r. oraz podpisaniu z Instytutem umowy o zakazie konkurencji.

Wykonywanie przez pracowników tych obowiązków prawnych było monitorowane przez pracowników Działu Personalnego, do którego zadań należy prowadzenie ewidencji złożonych przez pracowników wniosków oraz uzyskanych zgód na dodatkowe zatrudnienie, zgodnie z obowiązującym *Regulaminem udzielania zgody na podjęcie przez pracowników naukowych, badawczo-technicznych, oraz inżynieryjno-technicznych dodatkowego zatrudnienia w ramach stosunku pracy u innego pracodawcy lub osobiste prowadzenie działalności gospodarczej*. Ponadto jeden z pracowników naukowych Instytutu z dniem 1 sierpnia 2019 r. został powołany na stanowisko Wiceministra Środowiska na funkcję Głównego Geologa Kraju.

(akta kontroli str. 7-17, 632-634, 639-659, 1467-1472)

W okresie objętym kontrolą w Instytucie dokonano okresowej oceny dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych i badawczo-technicznych w I kwartale 2019 r. za okres dwóch lat, tj. od stycznia 2017 r. do grudnia 2018 r. Ocena została przeprowadzona na podstawie ustanowionego przez Dyrektora *Regulaminu oceny indywidualnego udokumentowanego dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych i badawczo-technicznych*¹¹², w którym określono zasady i tryb dokonywania oceny oraz kryteria i formularz oceny.

W ocenie pracowników uwzględniono, zgodnie z wymogami określonymi w *Regulaminie oceniania*, kryteria określone w art. 44 ust. 3 *ustawy o instytutach badawczych*, tj. liczbę patentów z uwzględnieniem patentu krajowego i zagranicznego, liczbę wdrożeń wynalazków, na które Instytutowi został udzielony patent, liczbę publikacji naukowych z uwzględnieniem rodzaju publikacji, prowadzone i planowane badania naukowe lub prace rozwojowe, w tym zgłoszenie wynalazku do Urzędu Patentowego, odbyty staż zagraniczny, staż naukowy krajowy w innej jednostce naukowej lub przemysłowej, uzyskanie stopnia naukowego.

Dwóch pracowników badawczo-technicznych zatrudnionych na stanowisku starszych specjalistów badawczo-technicznych otrzymało ocenę negatywną z uwagi na to, że ich dorobek naukowo-techniczny nie spełniał wymagań stawianych na danym stanowisku w związku z uzyskaniem niewystarczającej liczby punktów. W przypadku jednego z tych pracowników podjęto decyzję o odwołaniu ze stanowiska i przeniesieniu na stanowisko starszego specjalisty inżynieryjno-technicznego, a drugi z pracowników pozostał na stanowisku po uzyskaniu zgody Dyrektora na przedłużenie oceny na okres 4 lat (2017-2020), wykorzystując taką możliwość jeden raz w ciągu sześciu lat w przypadku pozytywnej oceny w pozostałym okresie, zgodnie z *Regulaminem oceniania*. Rada Naukowa zaopiniowała pozytywnie protokół z oceny udokumentowania dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych i badawczo-technicznych za lata 2017-2018.

Stanowiska zajmowane przez pracowników naukowych i badawczo-technicznych były zgodne ze stopniem (tytułem naukowym) wymaganym na podstawie przepisów art. 43 oraz art. 49 *ustawy o instytutach badawczych*.

(akta kontroli str. 30-32, 960-968, 1458-1471, 2368)

W okresie objętym kontrolą Dyrektor nie wykonywała zadań pracownika naukowego ani nie zawierała z Instytutem żadnych umów na realizację usług. Dyrektor nie posiadała zgody ministra nadzorującego na dodatkowe zatrudnienie w ramach stosunku pracy i nie występowała o taką zgodę.

Zastępcy Dyrektora również nie zawierali umów cywilno-prawnych z Instytutem na wykonanie na jego rzecz usług. W zależności od indywidualnego zaangażowania w proces przygotowawczy projektu badawczego i konsultację w trakcie późniejszej

¹¹² Zarządzenie nr 8/2017 Dyrektora z dnia 09.01.2017 r. (dalej: *Regulamin oceniania*).

jego realizacji, rozliczali oni godziny pracy w poszczególnych zleceniach, przy czym nie otrzymywali z tego tytułu dodatkowego wynagrodzenia.

(akta kontroli str. 30-32, 663-665, 1131)

4.3. W okresie objętym kontrolą Instytut nie posiadał uprawnień do nadawania stopni naukowych oraz nie prowadził studiów podyplomowych i doktoranckich. W Instytucie prowadzono kursy i szkolenia, które ukończyło 200 osób w 2018 r. i 284 osoby w 2019 r. Z prowadzonej działalności szkoleniowej i dydaktycznej Instytut zrealizował w okresie objętym kontrolą zysk w kwocie 12 tys. zł.

(akta kontroli str. 30-32, 663-665, 1365-1366, 1386-1390)

4.4. Aktywność naukowa pracowników Instytutu obniżyła się w 2019 r. w porównaniu do 2018 r. Pracownicy Instytutu zrealizowali 106 publikacji w 2019 r., co stanowiło spadek o 48 publikacji (31,2%) w stosunku do 2018 r., w którym opublikowano 154 prace pracowników Instytutu. Liczba publikacji w czasopiśmie recenzowanych w wykazie MNiSW w 2019 r. wyniosła 102 wobec 111 publikacji w 2018 r. (o dziewięć mniej niż w 2018 r.). Obniżyła się także liczba monografii lub podręcznika autorskiego z sześciu w 2018 r. do czterech w 2019 r.

W 2019 r. 100 pracowników Instytutu uczestniczyło z wystąpieniem w konferencjach organizowanych przez inne podmioty, co stanowiło spadek liczby takich pracowników o 23 (18,7%) w porównaniu do 2018 r., kiedy uczestniczyło 123 pracowników. Instytut zorganizował w 2019 r. dwie konferencje naukowe, tj. o dwie mniej niż w 2018 r., w którym zorganizowano cztery konferencje.

Jako przyczyny spadku aktywności naukowej pracowników Instytutu w ww. zakresie oraz obniżenia liczby zorganizowanych przez Instytut konferencji naukowych Dyrektor wskazała m.in.:

- a) dokonywanie oceny pracowników naukowych i badawczo-technicznych w cyklu dwuletnim, tj. w ostatnim okresie za lata 2017–2018 oraz 2019–2020 (ocena w styczniu 2021 r.), co skutkuje wyższymi wynikami aktywności naukowej w drugim roku oceny niż w pierwszym,
- b) reformę systemu nauki i opublikowanie przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w dniu 31 lipca 2019 r. nowego wykazu czasopism naukowych o zmienionej punktacji, co skutkowało ograniczeniem przez Instytut do tego czasu kierowania artykułów do czasopism naukowych ze względu na brak informacji, które czasopisma są promowane, a zatem i punktowane przez MNiSW, wskazując również, że sam spadek liczby publikacji nie świadczy o spadku aktywności naukowej przy wyższej jakości publikacji, gdyż w Instytucie zwiększono liczbę publikacji w czasopiśmie o wysokich punktacjach, tj. 100 czy 140 pkt, a część przygotowanych w 2019 r. artykułów już ukazało się drukiem w 2020 r. lub oczekuje na wydanie,
- c) zmiany reorganizacyjne dotyczące wydawanego przez Instytut miesięcznika Nafta-Gaz i monografii wydawanych na podstawie prac doktorskich i habilitacyjnych prowadzone w celu podniesienia oceny i umieszczenia na planowanym wykazie MNiSW, a także bardzo duży wkład pracy i czasu wymagany dla monografii niezależnie od realizacji bieżących zleceń dla przemysłu,
- d) dwuletnią cykliczność dwóch z czterech konferencji naukowo-technicznych organizowanych przez Instytut, które odbyły się w 2018 r., przy rocznej częstotliwości pozostałych dwóch konferencji.

Instytut uczestniczył w międzynarodowych wystawach i targach wynalazków promujących swoje wynalazki w kraju i za granicą, w tym w pięciu w 2018 r. oraz czterech w 2019 r., w których uzyskał 44 nagrody i wyróżnienia w

2018 r. oraz 23 nagrody i wyróżnienia w 2019 r., a także otrzymał nadaną przez Prezesa Rady Ministrów w 2018 r. odznakę honorową *Za zasługi dla wynalazczości*, 14 nagród i dyplomów Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za promocję polskich wynalazków na arenie międzynarodowej w latach 2016–2017 oraz Złoty Laur Innowacyjności 2018, przyznany w Ogólnopolskim Konkursie im. Stanisława Staszica, zorganizowanym przez Federację Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT, na najlepsze produkty innowacyjne z za projekt: *Procesowy analizator chromatograficzny do pomiaru stężenia THT w gazie – ANAT M.*

(akta kontroli str. 7-17, 406-499, 1133-1149, 1376-1377, 1563-1564)

Instytut realizował 234 projekty badawcze w 2018 r. o łącznej wartości 45 643,5 tys. zł, w tym 88 w ramach działalności statutowej, jeden dofinansowany z programów krajowych, dwa dofinansowane ze środków zagranicznych, jeden projekt dofinansowany zarówno ze środków krajowych, jak i zagranicznych oraz 142 projekty badawczo-rozwojowe na zlecenie przedsiębiorstw. W 2019 r. realizowano o siedem projektów badawczych więcej niż w 2018 r. (3%). Przy czym realizowano więcej projektów dofinansowanych z programów krajowych (o trzy projekty) oraz badawczo-rozwojowych na zlecenie przedsiębiorstw przemysłowych (o 10 projektów, tj. 7%), taką samą liczbę dofinansowanych ze środków zagranicznych oraz sześć projektów własnych mniej w ramach działalności statutowej (o 6,8%) oraz rozpoczęto również realizację jednego projektu dofinansowanego ze środków krajowych i zagranicznych. Wartość rozpoczętych w 2019 r. projektów badawczych wynosiła 48 903,7 tys. zł (o 7,1% więcej niż realizowanych w 2018 r.). Do dnia 30 kwietnia 2020 r. Instytut realizował 170 projektów badawczych, w tym 79 własnych w ramach działalności statutowej, cztery dofinansowane z programów krajowych, jeden projekt dofinansowany ze środków zagranicznych, jeden projekt realizowany z obu tych źródeł oraz 85 projektów na zlecenie przedsiębiorstw przemysłowych.

Realizowane projekty badawcze były dofinansowane ze środków UE, NCBiR, MNiSW, w tym dotacji statutowej (2018 r.), subwencji przyznanych przez MNiSW (2019-2020) oraz przez przedsiębiorstwa, które zleciły Instytutowi wykonanie prac badawczo-rozwojowych o wartości 30 929,3 tys. zł w 2018 r. i 17 563,4 tys. zł w 2019 r.

Zgodnie z zawartymi umowami, dofinansowanie z programów krajowych wynosiło 1 890,7 tys. zł w 2018 r. i 19 837,7 tys. zł w 2019 r., ze środków zagranicznych 3 522,8 tys. zł w 2018 r. i 2 146,7 tys. zł w 2019 r., przy wkładzie własnym Instytutu w realizacji tych projektów w kwocie 206,4 tys. zł w 2018 r. (3,7% wartości) oraz 230,1 tys. zł w 2019 r. (1% wartości).

Udział środków publicznych w finansowaniu projektów badawczych realizowanych przez Instytut w okresie objętym kontrolą (według zawartych umów łączna wartość projektów wynosiła 106 331,3 tys. zł) w okresie objętym kontrolą, wynosił 50,4% (53 586,2 tys. zł¹¹³), w tym 45,1% publicznych środków krajowych (47 916,6 tys. zł). W okresie objętym kontrolą Instytut zrealizował:

- wszystkie projekty realizowane w ramach działalności statutowej (88 w 2018 r. i 82 w 2019 r.)
- dwa z siedmiu projektów dofinansowanych z programów krajowych (28,6%), a pozostałe pięć było w trakcie realizacji w 2019 r. i 2020 r.,
- dwa z czterech projektów dofinansowanych ze środków zagranicznych, a pozostałe dwa były w trakcie realizacji w 2020 r.,

¹¹³Uwzględniono dofinansowanie dla Instytutu do projektów własnych realizowanych w ramach działalności statutowej, projektów dofinansowanych z programów krajowych oraz ze środków zagranicznych.

- 189 projektów B+R dla przedsiębiorstw, w tym 84 w 2018 r., 94 w 2019 r. oraz 11 do końca kwietnia 2020 r., a w trakcie realizacji były 74 projekty.
(akta kontroli str. 7-17, 1399-1404, 1473-1478, 2268-2271, 2377-2379)

Instytut realizował w okresie objętym kontrolą cztery projekty badawcze, które zostały sfinansowane ze środków unijnych w kwocie 1 736,6 tys. zł. Udział dofinansowania w przychodach Instytutu wynosił 0,5% w 2018 r., 1,3% w 2019 r. oraz 3,9% do 30 kwietnia 2020 r. Ponadto Instytut otrzymał dofinansowanie ze środków unijnych na utrzymanie niezbędnych warunków pracy gwarantujących skuteczne wykonywanie obowiązków Instytucji Wdrażającej Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (jako Centrum FEDE) oraz wzmocnienie potencjału beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu w łącznej kwocie 1 329,1 tys. zł. Udział dofinansowania w przychodach Instytutu wynosił 0,4% w 2018 r., 0,8% w 2019 r. oraz 3,5% do 30 kwietnia 2020 r.

(akta kontroli str. 7-17, 919-954, 1407-1409, 1479-1490, 1754, 2349-2358, 2377-2379)

Instytut realizował wspólnie z innymi podmiotami, tj. instytutami badawczymi, uczelniami wyższymi, podmiotami gospodarczymi łącznie sześć projektów badawczych dofinansowanych z zewnętrznych źródeł. Wszystkie realizowane projekty dotyczyły przystosowania bądź wdrażania wyników badań naukowych lub prac rozwojowych, w tym pięć projektów było realizowanych wspólnie z podmiotami gospodarczymi. Trzy projekty zostały zakończone zgodnie założeniami, a pozostałe trzy pozostają w realizacji. Jeden z trzech zakończonych projektów został skomercjalizowany w 2019 r., a w przypadku jednego projektu Instytut dokonał zgłoszenia patentowego na wynalazek będący wynikiem projektu. Na realizację tych projektów Instytut poniósł w okresie objętym kontrolą koszty w kwocie 3 585,4 tys. zł, w tym otrzymane dofinansowanie ze źródeł zewnętrznych wynosiło 3 511,9 tys. zł (98%), a wkład własny 73,5 tys. zł (2%). Ponadto w przypadku dwóch projektów Instytut otrzymał od MNiSW dodatkowe środki z programów *Premia na Horyzoncie* oraz *Granty na Granty* w łącznej kwocie 446,1 tys. zł, które nie są ujmowane w sumie kosztów umowy podstawowej na realizację projektu. W okresie objętym kontrolą projekty nie były poddane kontroli instytucji zewnętrznych.

(akta kontroli str. 7-17, 1382-1385, 1399-1404, 1473-1477, 1491-1516, 1681, 2268-2271, 2377-2379)

Badania naukowe i prace rozwojowe prowadzone przez Instytut były rentowne, w szczególności prace B+R realizowane na zlecenie podmiotów gospodarczych. W przypadku tych prac, które zostały zakończone i skomercjalizowane, Instytut osiągnął rentowność¹¹⁴ na poziomie 3 516,8 tys. zł w 2018 r. (34% przychodów z tych prac), 4 696,1 tys. zł w 2019 r. (33,5%) oraz 1 257 tys. zł według stanu na 30 kwietnia 2020 r. (49,1%). Uwzględniając koszty ogólne przypisane pośrednio do danego projektu, rentowność projektów B+R wynosiła 6,2% w 2018 r., 6,6% w 2019 r. oraz 32% według stanu na 30 kwietnia 2020 r. Wyższa rentowność w 2020 r. wynikała m.in. z większego udziału rentownych projektów w zakończonych projektach ogółem (85,7% na 30 kwietnia 2020 r. wobec 70,2% w 2019 r.) oraz niższych kosztów ogólnych przypisanych pośrednio do zakończonych projektów w tym okresie (438 tys. zł) wobec 3 766 tys. zł (w 2019 r.). W przypadku dwóch zakończonych i wdrożonych projektów badawczych o łącznej wartości 1 144,3 tys. zł, Instytut zrealizował przychody na poziomie 84,4 tys. zł, przy czym w przypadku jednego projektu realizowanego w latach 2015-2018 r. przyznane dofinansowanie z NCBiR stanowiło 100% wartości projektu, a ponadto Instytut

¹¹⁴Obliczona jako iloraz sumy wyników z zakończonych projektów oraz sumy przychodów ze sprzedaży zrealizowanych w danym okresie, przy czym w kalkulacji wyniku uwzględniono koszty bezpośrednie, koszty wydziałowe pośrednie oraz koszty sprzedaży.

spodziewa się uzyskiwania przychodów z realizacji tego projektu do 31 sierpnia 2028 r.

(akta kontroli str. 7-17, 1382-1385, 1399-1404, 1517-1547, 1567-1571, 1795-1806, 2377-2379)

4.5. W regulacjach wewnętrznych Instytutu nie zamieszczono definicji *przystosowania badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb praktyki*. Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora, w praktyce pojęcie to rozumiane jest jako *ogół działań podejmowany w celu komercjalizacji wyników badań i tych prac, w tym m.in.: dokonywanie zgłoszeń wynalazków do ochrony patentowej, opracowywanie wyników badań w formie dokumentacji technicznej, projektowej, kart charakterystyki, wytwarzanie partii próbnych, budowę instalacji pilotażowych, przygotowanie ofert technicznych i handlowych, jak również działania związane z promocją i marketingiem*.

Kierownictwo Instytutu zawierało informacje o stopniu realizacji ww. działań z zakresu *przystosowania badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb praktyki* w rocznej ocenie realizacji celów jakościowych Instytutu, a także w *Sprawozdaniu Szczegółowym z działalności Instytutu za rok 2018 i 2019* oraz w *Sprawozdaniu Ogólnym z działalności Instytutu*, gdzie przedstawiono informacje dotyczące m.in. działalności badawczej, naukowo-technicznej, publikacyjną, upowszechniającą wyniki badań, promocyjnej prowadzonej w celu komercjalizacji prac B+R. Odpowiadając na potrzeby przemysłu, Instytut realizował prace badawczo-rozwojowe dla przedsiębiorstw i innych podmiotów. W celu komercjalizacji tych prac podejmowano takie działania jak: opracowywanie wyników badań w formie dokumentacji technicznej, projektowej, kart charakterystyki, wytwarzanie partii próbnych, budowę instalacji pilotażowych, dokonywanie zgłoszeń wynalazków do ochrony patentowej w kraju i za granicą, przygotowanie ofert technicznych i handlowych oraz działania związane z promocją i marketingiem.

(akta kontroli str. 406-440, 609-622, 919-921, 1133-1149)

4.6. W dokumentach wewnętrznych Instytutu nie zamieszczono definicji *wdrażania wyników badań naukowych i prac rozwojowych*, ale w *Regulaminie zarządzania prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych* określono pojęcie *komercjalizacji wyników prac intelektualnych*¹¹⁵, które według Dyrektora może być stosowane w zasadzie zamiennie z pojęciem *wdrażania wyników badań naukowych i prac rozwojowych*. Ponieważ oba pojęcia obejmują tego samego rodzaju działania polegające na wykorzystaniu rozwiązań, powstałych w efekcie prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych w praktyce. Rada naukowa Instytutu zaopiniowała pozytywnie treść ww. regulaminu. Instytut rozróżniał prowadzoną działalność mającą charakter wdrażania wyników badań naukowych i prac rozwojowych od innej działalności komercyjnej, np. przygotowywania ekspertyz, certyfikacji jakości.

Jako stosowane w Instytucie formy wdrożeń, Dyrektor wskazała:

- wprowadzenie wyników badań przemysłowych i prac rozwojowych albo prac rozwojowych do własnej działalności gospodarczej poprzez rozpoczęcie produkcji lub świadczenie usług na bazie uzyskanych wyników,
- udzielenie licencji na korzystanie z przysługujących Instytutowi praw do wyników badań przemysłowych i prac rozwojowych albo prac rozwojowych w działalności gospodarczej prowadzonej przez przedsiębiorcę,
- sprzedaż praw do wyników tych badań lub prac w celu wprowadzenia ich

¹¹⁵ „wdrożenie do produkcji własnej przemysłowej przez Instytut wyników prac intelektualnych i świadczenie przez Instytut usług według wyników prac intelektualnych lub odpłatne udostępnienie przez Instytut wyników prac intelektualnych Instytutu, a w szczególności sprzedaż przez Instytut wyników prac intelektualnych Instytutu lub odpłatne oddanie przez Instytut do korzystania wyników prac intelektualnych Instytutu osobie trzeciej, między innymi na podstawie umowy licencyjnej, umowy najmu lub dzierżawy”.

do działalności gospodarczej przedsiębiorcy.
Instytut podejmował prace badawcze nad określonym zagadnieniem na rzecz innych podmiotów w postaci świadczonej usługi w celu jej wdrożenia w gospodarce - w 2018 r. realizował 142 prace B+R dla przemysłu, w 2019 r. 152 prace, a do 30 kwietnia 2020 r. 85 prac.

(akta kontroli str. 406-499, 504-555, 562-604, 609-622, 919-921, 1133-1149, 1399-1404, 2015-2025, 2283-2318, 2369)

Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora celem tych prac był transfer wiedzy do gospodarki, poprzez odpłatne udostępnianie wyników badań. Zleceniodawcy dokonywali zakupu usług B+R w celu wykorzystania ich w prowadzonej działalności, a każda praca B+R, zawierała wnioski podsumowujące, które pozwalały przedsiębiorcy na podejmowanie decyzji gospodarczych, których celem jest uzyskanie przychodów lub ograniczenie kosztów.

(akta kontroli str. 1133-1149)

Instytut posiadał dla 50,5% prac B+R potwierdzenia zleceniodawców o wdrożeniu prac wykonanych przez Instytut, zgodnie z którymi w okresie objętym kontrolą wdrożono 95 z prac B+R o wartości 13 292,3 tys. zł ze 188 prac B+R zrealizowanych przez Instytut (o wartości 30 554,9 tys. zł), co stanowiło 43,5% wartości projektów ogółem. Przychody zrealizowane z tytułu udokumentowanych wdrożeń były ujmowane jako przychody z tytułu zawartych umów licencyjnych, umów o wspólności praw do patentu lub z tytułu prac badawczo-rozwojowych.

(akta kontroli str. 7-17, 1672-1677, 2015-2025, 2283-2318)

W okresie objętym kontrolą Instytut skomercjalizował jeden patent oraz trzy zgłoszenia projektu wynalazczego w celu uzyskania patentu (dwa w 2018 r. i jedno w 2019 r.). Instytut zawarł również 5 umów licencyjnych.

Przychody Instytutu z tytułu wdrożeń (ujęte w ewidencji księgowej jako przychody z tytułu zawartych umów licencyjnych lub umów o wspólności praw do patentu) wynosiły 76,6 tys. zł w 2019 r., co stanowiło spadek o 39,1% w stosunku do 2018 r., w którym zrealizowano przychody na poziomie 125,8 tys. zł. Uwzględniając przychody z tytułu sprzedaży prac B+R, których wdrożenie, zgodnie z przedstawionymi w trakcie kontroli wyjaśnieniami Dyrektora, zostało udokumentowane przez zleceniodawców, Instytut zrealizował przychody o 5 612,3 tys. zł większe w 2018 r. i 7 539,6 tys. zł większe w 2019 r., które stanowiły 6,6% przychodów ogółem w 2018 r. i 11,6% przychodów ogółem w 2019 r. W Instytucie dokonywano wyceny wartości wyników badań w momencie zawierania umowy w drodze negocjacji, na podstawie rozeznania rynku oraz doświadczenia w komercjalizacji prac B+R, a wartość przychodów określana była m.in. w oparciu o tonę sprzedanego produktu.

(akta kontroli str. 7-17, 337-403, 1133-1149, 1376-1385, 1399-1404, 1479, 1548-1562, 1567-1571, 1795-1806, 2015-2025, 2283-2318)

W sprawie przyczyn zmniejszającego się poziomu wdrożeń patentów i zgłoszeń patentowych oraz spadku przychodów z tytułu zawartych umów licencyjnych i umów o wspólności praw do patentu, Dyrektor wyjaśniła, że wynika to m.in.:

- z szybkiego rozwoju silników spalinowych wymuszonego względami ochrony środowiska, co z kolei spowodowało brak możliwości znalezienia kolejnych licencjobiorców w Polsce na innowacyjne rozwiązania dotyczące komponentów paliwowych opracowane przez Instytut w latach 2010-2013, a także przerwaniem negocjacji na rynku wschodnim zainteresowanym tymi rozwiązaniami wobec określonej sytuacji politycznej i gospodarczej w tych krajach,
- z konieczności częstych zmian zarówno komponentów paliwowych, jak i sposobu ich uszlachetniania, które były realizowane przez Instytut, ale nowe rozwiązanie nie były skomercjalizowane z uwagi na kierowanie zamówień przez

- krajowej rafinerii do koncernów zagranicznych,
- ze zmiany podejścia przedsiębiorstw do umów licencyjnych w ostatnich latach, czemu sprzyja formuła konkursów na projekty badawcze dla przedsiębiorstw, w ramach których powstaje rozwiązanie dedykowane dla danej firmy, która zostaje również właścicielem powstałej własności intelektualnej,
  - z realizowania przez Instytut obecnie prac badawczych, w ramach których opracowuje innowacyjne rozwiązania w nowych dla swojej działalności obszarach, co wymaga poszukiwania nowych klientów i dłuższego czasu na prowadzenie negocjacji, np. w obszarze zagospodarowania odpadów w zakresie wzrostu odzysku energetycznego z odpadów, nienadających się do ponownego wykorzystania, ani do składowania poprzez odpowiednie dodatki, gdzie ewentualne korzyści z wdrożenia tych rozwiązań będą możliwe najwcześniej za 3 lata.

(akta kontroli str. 2015-2025, 2283-2318)

Na podstawie zbadanej próby dwóch największych kwotowo przychodów z tytułu wdrożenia badań naukowych i prac rozwojowych w każdym roku objętym kontrolą stwierdzono ich zakwalifikowanie zgodnie z planem kont jako przychody z tytułu zawartych umów licencyjnych, co wynikało z treści zawartych umów.

(akta kontroli str. 7-17, 33-34, 1548-1562, 1672-1677)

W Instytucie nie utworzono funduszu wdrożeniowego, z którego środki przeznacza się na wypłatę nagród za osiągnięcie efektów wdrożenia. W Instytucie funkcjonował Fundusz Motywacyjny Innowacji (FMI) przeznaczony na finansowanie m.in. prac własnych Instytutu związanych bezpośrednio lub pośrednio z działaniami na rzecz innowacyjności rozwiązań tworzonych w ramach działalności statutowej Instytutu, doskonalenia umiejętności i podnoszenia kompetencji pracowników związanych ze sferą działań badawczo-rozwojowych oraz wspomagających badania naukowe i prace rozwojowe. Z funduszu nie wypłacano nagród dla pracowników. Fundusz był tworzony na okres jednego roku budżetowego i zasilany środkami pochodzącymi z 60% przychodów z opłat licencyjnych, opłat za współwłasność praw do projektu wynalazczego lub cesji praw do projektu wynalazczego, a jego rozliczenie następowało w danym roku.

(akta kontroli str. 7-17, 1399-1404, 1548-1562, 2359-2362)

4.7. W 2018 r. Instytut dokonał 31 zgłoszeń patentowych oraz złożył dwa wnioski na znaki towarowe w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej¹¹⁶, a w 2019 r. Instytut dokonał 8 zgłoszeń patentowych, tj. o 23 mniej (74,2%) niż w 2018 r. oraz złożył po jednym wniosku na znak towarowy oraz na wzór użytkowy. Przyczyną spadku liczby dokonanych zgłoszeń patentowych w 2019 r. w porównaniu do 2018 r. było zgłoszenie w 2018 r. 10 rozwiązań wariantowych (zgłoszeń) dotyczących tego samego projektu. Ponadto przekierowano rozwój naukowo-badawczy z procesów chemicznych otrzymywania komponentów pakietów dodatków uszlachetniających do paliw silnikowych na rozwój technologii paliw alternatywnych. Skutkiem tego mają być kolejne zgłoszenia patentowe, po uprzednim dokonaniu odpowiednich badań, wymagających licznych i kosztownych testów silnikowych, których europejskie procedury badawcze są na ostatnim etapie opracowywania. Do końca kwietnia 2020 r. dokonano dwóch zgłoszeń patentowych.

W 2018 r. opatentowano 11 wynalazków Instytutu, w tym dziewięć patentów na rozwiązania innowacyjne uzyskano w UPRP, a dwa zagranicą (w Ukrainie) w procedurze międzynarodowej na podstawie Układu o Współpracy Patentowej

---

¹¹⁶ Dalej: UPRP.

(PCT). W 2019 r. Instytut uzyskał osiem patentów, tj. o trzy mniej niż w 2018 r. (wszystkie udzielone przez UPRP).

(akta kontroli str. 7-17, 1405, 1950-1953)

Przyczyną spadku liczby opatentowanych wynalazków Instytutu o 27,2% w 2019 r. w porównaniu do 2018 r. był czas upływający od zgłoszenia wynalazku do uzyskania dokumentu patentowego, który według wyjaśnień Dyrektora jest niezależny od Instytutu i może wynosić nawet 6–7 lat, w związku z czym różnice w liczbach uzyskanych patentów w latach 2018 i 2019 nie odzwierciedlają aktywności Instytutu w tych latach. W dniu 30 stycznia 2020 r. Instytut skierował pismo do Prezesa UPRP z prośbą o przyspieszenie prac nad zgłoszeniami, które zostały przesłane przez INiG – PIB w latach 2013-2019 w liczbie 80 szt. Do 30 kwietnia 2020 r. Instytut uzyskał kolejne cztery patenty od UPRP. Udział liczby udzielonych patentów i praw ochronnych/użytkowych do zgłoszeń dokonanych w okresie objętym kontrolą wynosi 54,8%.

(akta kontroli str. 1133-1149)

Według stanu na 30 kwietnia 2020 r. opłacony okres ochronny był zapewniony dla 41 z 45 patentów uzyskanych w okresie od stycznia 2016 r. do kwietnia 2020, przy czym opłaty wnoszono za okres liczony od dnia zgłoszenia patentu. Okres ochronny wygasł w przypadku 4 patentów zagranicznych, co było wynikiem podjęcia decyzji o zaprzestaniu opłat za utrzymanie patentów ze względu na brak przesłanek ekonomicznych do ich utrzymania.

(akta kontroli str. 7-17, 1405-1406)

W okresie objętym kontrolą dwa z 23 opatentowanych wyników badań naukowych i prac rozwojowych prowadzonych przez Instytut były wdrożone, w tym jeden patent wdrożono w 2018 r., a jedno wdrożenie miało miejsce w 2013 r., ale w 2018 r. Instytut uzyskał patent na wynalazek. Ponadto w przypadku trzech zgłoszeń patentowych wyniki badań znalazły zastosowanie w praktyce jeszcze przed uzyskaniem patentu. Uwzględniając te trzy przypadki, w okresie od stycznia 2018 r. do kwietnia 2020 r. wdrożono 15,4% patentów Instytutu.

(akta kontroli str. 7-17, 919-924, 1133-1149, 1376-1377, 1382-1385, 1405, 1567-1571, 1795-1806)

W okresie objętym kontrolą w Instytucie nie było przypadku przenoszenia prawa do wyników badań na rzecz innych podmiotów przed wdrożeniem rozwiązań patentowych. W przypadku realizowanych prac badawczych przez Instytut, w umowach zawierano zapis o przeniesieniu majątkowych praw autorskich do utworów, jakie powstaną w wyniku realizacji pracy badawczej. W treści umów na realizację prac badawczych zastrzegano, że prawo do ewentualnych projektów wynalazczych (np. patentów, wzorów użytkowych), powstałych w wyniku realizacji pracy, a także prawo do korzystania z tzw. know-how, powstałego jako rezultat pracy badawczej, będą należały do zamawiającego, a w większości tych umów uwzględniano kwotę wynagrodzenia należnego za przeniesienie majątkowych praw autorskich do utworów, które powstały w wyniku realizacji pracy badawczej. Dyrektor wyjaśniła m.in., że biorąc pod uwagę fakt, że w wielu wypadkach zamawiający nie zawarłby umowy o pracę badawczą bez postanowień przenoszących na niego prawa własności intelektualnej do wyników tej pracy, Instytut przyjął, że w przypadku tego rodzaju prac w zasadzie całe wynagrodzenie uzyskiwane z tytułu realizacji pracy powinno być traktowane jako korzyści osiągnięte z tytułu przeniesienia praw własności intelektualnej do wyników, będących efektem tej pracy, na zamawiającego. Przychody osiągnięte z tego tytułu oszacowane przez Instytut wynosiły 360 tys. w 2018 r., 420 tys. zł w 2019 r. oraz 70 tys. zł do 30

kwietnia 2020 r. W przypadku umów o pracę badawczą Instytut przyjął, że w zasadzie całe wynagrodzenie uzyskiwane z tytułu realizacji pracy jest traktowane jako korzyści osiągnięte z tytułu przeniesienia na zamawiającego praw własności intelektualnej do wyników będących efektem tej pracy.

(akta kontroli str. 1399-1404, 1567-1571, 1795-1806, 2338-2340)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Instytut nie określił na lata 2018-2020 oraz nie monitorował realizacji celów operacyjnych, w tym wskaźników, odnoszących się do jednego z trzech celów strategicznych Instytutu zawartego w *Planie Strategicznym*, tj. *wdrażanie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych w praktyce przemysłowej, wspieranie innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw odgrywających kluczową rolę na krajowym rynku gazu i paliw ciekłych oraz wdrażania przez nie mechanizmów realizacji idei zrównoważonego rozwoju*. Wynikiem czego, nie wykazano w rocznych sprawozdaniach¹¹⁷ informacji dotyczącej poziomu wdrożenia wyników badań naukowych i prac rozwojowych, w tym liczby zrealizowanych wdrożeń oraz wartości przychodów z wdrożeń.

Brak monitorowania poziomu wdrożeń przez Instytut skutkowało niedokonaniem oceny poziomu wykonania podstawowej działalności w zakresie wdrażania wyników badań naukowych i prac rozwojowych, określonej w art. 2 ust. 1 pkt 3 *ustawy o instytutach badawczych*.

(akta kontroli str. 6-17, 26-29, 337-403, 406-499, 504-555, 562-604, 609-622, 666, 668-709, 919-924, 955-957, 1133-1149)

Dyrektor wyjaśniła, że:

- niezakwalifikowanie przez Instytut działalności wdrożeniowej jako jednego z podstawowych celów operacyjnych jednostki służących realizacji celów strategicznych, wynikało z wybrania celów operacyjnych związanych z najistotniejszymi kwestiami dla funkcjonowania Instytutu, których realizacja zależała w głównej mierze od Instytutu, a nie od zleceniodawców jak w przypadku prac wdrożeniowych;
- realizowanie prac na rzecz gospodarki skupionych wokół pierwszych dwóch zadań określonych w art. 2 ust 1 *ustawy o instytutach badawczych*, tj. prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych oraz przystosowywania wyników tych badań i prac do potrzeb praktyki, wynikało z modelu współpracy narzuconego przez największych zleceniodawców opartego na realizacji prac B+R wraz z przeniesieniem na zamawiającego autorskich praw majątkowych. Zgodnie z treścią takich umów, zamawiający mógł dokonać samodzielnego zastosowania/wdrożenia wyników prac B+R, bez przekazywania Instytutowi informacji o jego efektach;
- występuje problem z pozyskaniem informacji zwrotnej na temat wdrożenia przez przedsiębiorstwa zakupionych technologii od Instytutu. Przy czym dla części zrealizowanych prac naukowo-badawczych oraz usługowych Instytut uzyskał potwierdzenie wdrożenia wyników zrealizowanych badań;

(akta kontroli str. 2015-2025, 2283-2318)

Brak monitorowania przez Instytut poziomu wdrażania wyników badań naukowych i prac rozwojowych w ocenie NIK było działaniem nierzetelnym.

2. W trakcie kontroli NIK, ustalono, że Instytut uzyskał w 2018 r. przychody w kwocie 760,6 tys. zł z realizacji dwóch prac badawczych i usługowych

¹¹⁷ Dotyczy Sprawozdania z działalności Instytutu oraz Sprawozdania Dyrektora Instytutu z wykonania zadań za 2018 r. i 2019 r.

obejmujących swym zakresem nadzór autorski, tj.:

- z realizacji zamówienia złożonego przez kontrahenta 17 lipca 2018 r.¹¹⁸
- z realizacji umowy nr 27/410/KW/2018 zawartej 14 lipca 2018 r.¹¹⁹.

Instytut nie wyodrębnił w przychodach z 2018 r. w związku z prowadzoną działalnością wartości przychodów ze sprzedaży prac wdrożeniowych obejmujących swym zakresem nadzór autorski, o czym stanowi art. 18 ust. 7 pkt 3 ustawy o instytutach badawczych¹²⁰. Skutkowało to brakiem prezentacji tych danych w sprawozdaniu finansowym Instytutu za 2018 r.

(akta kontroli str. 7-17, 45-53, 969-971, 1133-1149, 1399-1404, 1517-1562, 2015-2025, 2290, 2320-2332)

Dyrektor wyjaśniła, że:

- Instytut nie wyodrębnia w księgach rachunkowych kategorii przychodów z prac wdrożeniowych, w tym nadzoru autorskiego, gdyż nie wykazano przychodów w tak zdefiniowanej kategorii,
- w ramach prac badawczych oraz usługowych, w kontrolowanym okresie zidentyfikowano ww. prace, w których pojawił się nadzór autorski,
- Instytut przeprowadzi analizę, czy należy dokonać zmian w sposobie klasyfikacji zleceń oraz *Polityce Rachunkowości*, tak aby uwzględnić prace o charakterze wdrożeniowym.

(akta kontroli str. 1135, 1136, 1145-1147, 2015-2025, 2283-2318)

Główna księgowa Instytutu wyjaśniła, że przyczyną braku w sprawozdaniach finansowych Instytutu za 2018 r. i 2019 r. wykazania przychodów ze sprzedaży prac wdrożeniowych, w tym nadzoru autorskiego, był fakt, że na etapie kwalifikacji zawartych umów nie zidentyfikowano umów o takim charakterze. W dalszej części wyjaśnień podała, że zidentyfikowane przez Instytut w trakcie kontroli NIK umowy na wykonanie trzech prac, w których pojawił się nadzór autorski, nie zawierały zapisów, które pozwalałyby na jednoznaczne zakwalifikowanie przychodów jako przychody ze sprzedaży prac wdrożeniowych, w tym nadzoru autorskiego. Informacje dotyczące wystąpienia nadzoru autorskiego w ramach realizacji tych prac uzyskano w wyniku szczegółowej analizy umów oraz w oparciu o rozmowy z kierownikami prac, które zostały przeprowadzone w trakcie trwania kontroli NIK. Wprowadzone zostaną regulacje, które pozwolą na uzyskanie bardziej szczegółowych informacji od kierowników poszczególnych prac, co do ich charakteru, na etapie klasyfikacji zleceń do poszczególnych rodzajów działalności. W przypadku gdy szczegółowa analiza charakteru przyszłych prac pozwoli na ich zakwalifikowanie jako *prace o charakterze wdrożeniowym*, taka kategoria przychodów znajdzie odzwierciedlenie w sprawozdaniach finansowych Instytutu.

(akta kontroli str. 2363-2367)

3. W sprawozdaniu zbiorczym PNT-01 *Sprawozdanie o działalności badawczej i rozwojowej (B+R)* (dalej: sprawozdanie PNT-01) za 2019 r. przekazany przez Instytut do GUS zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 30 ust. 1 pkt 3 *ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej*¹²¹ wykazano nieprawidłową liczbę zrealizowanych przez Instytut w 2019 r. zgłoszeń znaków, wynalazków

¹¹⁸ Nr zlecenia 3057/KS/18, faktura nr 15/12/18 z datą sprzedaży 6 grudnia 2018 r. na kwotę 55 tys. zł netto zaewidencjonowana jako przychody z badań i analiz technicznych – konto 700-06.

¹¹⁹ Nr zlecenia 0410/KW/18/01, faktura nr 66/12/18 z datą sprzedaży 12 grudnia 2018 r. na kwotę 705,6 tys. zł netto zaewidencjonowana jako przychody z prac badawczo-rozwojowych – konto 700-03.

¹²⁰ Art. 18 ust. 7 pkt 3 ustawy o instytutach badawczych stanowi, że przychodami Instytut są środki finansowe uzyskane w związku z prowadzoną działalnością m.in. ze sprzedaży prac wdrożeniowych, w tym nadzoru autorskiego.

¹²¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 443 t.j.

oraz wzorów użytkowych do Urzędu Patentowego RP w 2019 r. W Dziale 6 *Dane uzupełniające* w pkt A. wykazano osiem zgłoszeń znaków towarowych, brak zgłoszeń wynalazków oraz brak zgłoszeń wzorów użytkowych dokonanych przez jednostkę w Urzędzie Patentowym RP w 2019 r. Pomimo że Instytut w 2019 r. dokonał jednego zgłoszenia znaku towarowego, ośmiu zgłoszeń wynalazków oraz jednego zgłoszenia wzoru użytkowego. Ponadto dane wykazane w sprawozdaniu zbiorczym nie były zgodne w tym zakresie z danymi wykazanymi w sprawozdaniach PNT-01 za 2019 r. z poszczególnych jednostek organizacyjnych Instytutu (Kraków, Krosno, Warszawa).

Sprawozdanie PNT-01 za 2019 r. przedłożone kontrolerom NIK w dniu 15 maja 2020 r., zostało w trakcie kontroli poprawione przez Instytut i przekazane do GUS w dniu 16 czerwca 2020 r. (data wygenerowania sprawozdania), co było możliwe do wykonania w terminie do końca czerwca 2020 r. zgodnie z informacją uzyskaną przez Instytut od GUS.

(akta kontroli str. 7-17, 33-34, 280-327, 406-499, 1133-1175)

Dyrektor wyjaśniła, że przyczyną rozbieżności pomiędzy danymi wykazanymi w sprawozdaniu PNT-01 był oczywisty błąd popełniony przez pracownika wprowadzającego powyższe dane.

(akta kontroli str. 1133-1175)

OCENA CZĄSTKOWA

Instytut opracował strategię zawierającą perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej, ale nie określił i nie monitorował celów operacyjnych odnoszących się do realizowanej działalności wdrożeniowej. Instytut realizował zadania wymienione w art. 2 ust. 1 pkt 2 oraz pkt 3 *ustawy o instytutach badawczych*, tj. podejmował działania mające charakter przystosowywania wyników prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb praktyki oraz działania ukierunkowane na ich wdrożenie i zastosowanie w praktyce, ale nie uwzględniał informacji o poziomie zrealizowanych wdrożeń w sporządzanych sprawozdaniach, co było działaniem nierzetelnym. Pracownicy naukowcy Instytutu, którzy stanowili 22% liczby pracowników ogółem w Instytucie, realizowali publikacje naukowe i uczestniczyli aktywnie w konferencjach. Instytut zrealizował w 2019 r. o 3% więcej projektów badawczych i rozwojowych niż w 2018 r., które miały wysoką rentowność. Brak wyodrębnienia zrealizowanych w 2018 r. przychodów z nadzoru autorskiego jako przychodów wymienionych w art. 18 ust. 7 pkt 3 *ustawy o instytutach badawczych* było działaniem nierzetelnym i skutkowało brakiem prezentacji tych danych w sprawozdaniu finansowym Instytutu za 2018 r. Nieprawidłowe dane o zgłoszeniach patentowych wykazane w sprawozdaniu zbiorczym PNT-01 za 2019 r. zostały poprawione przez Instytut w wymaganym terminie.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 *ustawy o NIK*, przedstawia następujące wnioski:

1. Określenie celów operacyjnych zgodnie z przyjętym w *Planie Strategicznym INiG-PIB* celem strategicznym w zakresie działalności wdrożeniowej oraz monitorowanie ich realizacji.
2. Zapewnienie weryfikacji terminów płatności należności i opracowanie procedur wewnętrznych dotyczących postępowań windykacyjnych związanych z przeterminowanymi należnościami i ich umorzeniem.

3. Kwalifikowanie jako przychody ze sprzedaży prac wdrożeniowych, w tym nadzoru autorskiego przychodów z realizacji prac mających taki charakter oraz wyodrębnienie takiej kategorii przychodów w sprawozdaniu finansowym.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Krakowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, dnia 2020 r.

Kontroler

Wiesław Matras
główny specjalista kontroli państwowej

.....